EDIȚIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

شرح القصيدة الهائية في الزهد والترغيب والترهيب

Poem de Ḥāfiẓ al-Ḥakamī, comentat de ʿAbd al-Razzāq al-Badr

Detașarea față de lume, îndemn și avertizare

Ḥāfiẓ al-Ḥakamī
ʿAbd al-Razzāq al-Badr

INSTITUTUL TAWHID
tawhid.ro

Ḥāfiẓ ibn Aḥmad al-Ḥakamī
ʿAbd al-Razzāq ibn ʿAbd al-Muḥsin al-Badr

Comentariul poemului despre detașarea față de lume, îndemn și avertizare

Poem de Ḥāfiẓ al-Ḥakamī, comentat de ʿAbd al-Razzāq al-Badr

شرح القصيدة الهائية في الزهد والترغيب والترهيب

Traducere: Institutul Tawhid

Institutul Tawhid
România · 2026

Titlul original: شرح القصيدة الهائية في الزهد والترغيب والترهيب
Ediția I
Traducerea în limba română: Institutul Tawhid. Distribuție gratuită.
Textul arab al citatelor coranice: Tanzil Project (https://tanzil.net), Uthmani 1.1, licență CC BY 3.0.
Ediția-sursă: Sharḥ al-Qaṣīdah al-hāʾiyyah fī al-zuhd wa-l-targhīb wa-l-tarhīb, de ʿAbd al-Razzāq al-Badr, asupra poemului lui Ḥāfiẓ ibn Aḥmad al-Ḥakamī. Ediția a II-a, 1444 H./2023, Maktab Itqān li-l-Tadqīq wa-l-Khadamāt al-ʿIlmiyyah. Transcrierea și rânduirea ediției arabe: Khālid ibn ʿAbd Allāh ibn ʿAlī al-Kandarī.
Institutul Tawhid · https://www.tawhid.ro

Cuprins

Introducerea comentatorului 1
Poemul și comentariul său 3
Textul poemului 3
Comentariul poemului 13
Versurile 1–2. Lumea nu este țelul ultim 13
Versurile 3–5. Grijile lumii și grabnica ei pieire 18
Versul 6. Ocrotirea prin rugăciune 24
Versurile 7–8. Râvna pentru viața de apoi 28
Versurile 9–11. Pildele Coranului despre lume 31
Versurile 12–13: privirea limpede asupra lumii 48
Versurile 14–15: amăgirea și urmările ei 52
Versurile 16–17: dulceața lumii se schimbă 54
Versurile 18–20: cartea faptelor și răsplata 58
Versurile 21–25: scrierea faptelor și răsplata celor fericiți . . 64
Versurile 26–28: Ziua Sporirii 70
Versurile 29–32: sălașul și podoabele Paradisului 79
Versurile 33–36: pierderea și pedeapsa 85
Versurile 37–38: alegerea și ușurarea poverii 92
Glosar 99
Bibliografie 101
Indice 103

Introducerea comentatorului

مقدمة

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

În numele lui Allah, Cel Milostiv, Îndurător.

Lauda Îi aparține lui Allah. Îl lăudăm, Îi cerem ajutorul și Îi cerem iertare. Căutăm ocrotire la Allah de relele din sufletele noastre și de faptele noastre rele. Pe cel pe care Allah îl călăuzește nimeni nu-l poate rătăci, iar pe cel pe care El îl rătăcește nimeni nu-l poate călăuzi. Mărturisesc că nu există altă divinitate demnă de adorare în afară de Allah, Singurul, Care nu are niciun asociat, și mărturisesc că Muḥammad este robul și Trimisul Său.

Acestea fiind spuse:

Avem înainte o alcătuire în versuri folositoare, un poem plin de învățăminte, al eruditului și renumitului cărturar, șeicul și imamul Ḥāfiẓ ibn Aḥmad ibn ʿAlī al-Ḥakamī — Allah să aibă milă de el! El este cunoscut pentru lucrările sale bine alcătuite, pentru frumusețea scrierilor și pentru calitatea poemelor sale didactice din feluritele ramuri ale științelor religioase. Acestea cuprind cunoaștere bogată, explicații folositoare și argumente temeinice, având o rânduire frumoasă și o exprimare limpede. Toate izvorăsc din sfatul sincer și bun al acestui imam de seamă — Allah să aibă milă de el!

Printre poemele sale se numără și acest poem Hā'iyyah — Allah să aibă milă de autorul său! El privește un domeniu nobil și însemnat al cunoașterii: detașarea față de lumea aceasta și avertizarea împotriva amăgirii ei, a goanei înverșunate după ea și a transformării ei în cea mai mare grijă a omului, în limita

cunoașterii sale și în țelul ultim pe care îl urmărește. Pe cel aflat astfel lumea îl vatămă grav, ajungând pricina pieirii sale și a lipsirii lui de bine.

Autorul poemului — Allah să aibă milă de el! — l-a alcătuit într-un chip deosebit de frumos și reușit. Deși este scurt, poemul cuprinde mult bine și un folos imens.

Cărturarii — Allah să aibă milă de ei! — au scris în acest domeniu cărți folositoare și lucrări pline de învățăminte. Printre ei se numără imamul Aḥmad, Ibn al-Mubārak, Wakīʿ, Hannād ibn al-Sarī și alții — Allah să aibă milă de ei!

Cel care caută cunoașterea are nevoie să citească scrierile cărturarilor din acest domeniu, pentru a-și îndrepta sufletul și inima, pentru a-și îmbunătăți starea și pentru a nu se lăsa amăgit de lumea aceasta.

Doresc să amintesc că șeicul Zayd ibn Muḥammad ibn Hādī al-Madkhalī — Allah să aibă milă de el! — are un comentariu asupra acestui poem, intitulat *«Al-Taʿlīqāt al-bahiyyah ʿalā al-qaṣīdah al-Hāʾiyyah»*. El lămurește îndeajuns ideile poemului, arătând înțelesurile mărețe și învățămintele binecuvântate pe care le cuprinde. Cartea este tipărită și răspândită.[1]

Îi cer lui Allah să-l răsplătească pe autorul poemului cu cea mai bună răsplată, să-i înalțe treapta în ʿIlliyyīn și să facă folositor acest comentariu oricui îl citește. El este Cel care dă izbânda și nu are niciun asociat.[2]

1 O ediție a fost publicată de Dār al-Minhāj în anul 1424 H., în 56 de pagini.

2 La baza acestui comentariu stau lecțiile pe care le-am ținut în moscheea ʿĀʾishah al-Maḥrī din Statul Kuweit, la data de 28/2/1437 H. Fratele Khālid al-Kandarī le-a transcris și le-a rânduit, apoi au fost revizuite și au fost adăugate unele învățăminte. Îi cer lui Allah să-i răsplătească în cel mai bun chip pe toți cei care s-au străduit să pregătească acest material și să-l răspândească printre musulmani. Îi amintesc în mod deosebit pe frații de la Maktab Itqān din Statul Kuweit, pentru grija și efortul deosebit pe care le-au depus la pregătirea lui.

Poemul și comentariul său

القصيدة الهائية وشرحها

Textul poemului

وَمَا لِي وَلِلدُّنْيَا وَلَيْسَتْ بِبُغْيَتِي
وَلَا مُنْتَهَى قَصْدِي وَلَسْتُ أَنَالُهَا

Ce am eu cu lumea aceasta? Ea nu este ceea ce caut, nici țelul meu ultim și nici n-o pot dobândi.

Versul 1

وَلَسْتُ بِمَيَّالٍ إِلَيْهَا وَلَا إِلَى
رِئَاسَتِهَا، نَتْنًا وَقُبْحًا لِحَالِهَا!

Nu înclin nici către ea, nici către întâietatea ei. Câtă putreziciune și urâțenie are starea ei!

Versul 2

هِيَ الدَّارُ دَارُ الْهَمِّ وَالْغَمِّ وَالْعَنَا
سَرِيعٌ تَقَضِّيهَا، قَرِيبٌ زَوَالُهَا

Ea este sălașul grijii, al întristării și al trudei; repede se sfârșește și aproape îi este pieirea.

Versul 3

مَيَاسِيرُهَا عُسْرٌ، وَحُزْنٌ سُرُورُهَا
وَأَرْبَاحُهَا خُسْرٌ، وَنَقْصٌ كَمَالُهَا

Ușurările ei sunt greutăți, bucuria ei este întristare; câștigurile ei sunt pierdere, iar desăvârșirea ei este lipsă.

Versul 4

إِذَا أَضْحَكَتْ أَبْكَتْ، وَإِنْ رَامَ وَصْلَهَا
غَبِيٌّ فَيَا أَسْرَعَ انْقِطَاعِ وَصَالِهَا!

Când te face să râzi, te face și să plângi; iar dacă un nesăbuit dorește să se lege de ea, cât de repede i se rupe legătura!

Versul 5

فَأَسْأَلُ رَبِّي أَنْ يَحُولَ بِحَوْلِهِ
وَقُوَّتِهِ بَيْنِي وَبَيْنَ اغْتِيَالِهَا

Îl rog pe Domnul meu să mă păzească, prin tăria și puterea Sa, de lovitura ei perfidă.

Versul 6

فَيَا طَالِبَ الدُّنْيَا الدَّنِيَّةِ جَاهِدًا
أَلَا اطْلُبْ سِوَاهَا، إِنَّهَا لَا وَفَا لَهَا

O, tu, care cauți cu atâta sârg josnica lume, caută altceva, căci ea nu-și ține făgăduința!

Versul 7

فَكَمْ قَدْ رَأَيْنَا مِنْ حَرِيصٍ وَمُشْفِقٍ
عَلَيْهَا، فَلَمْ يَظْفَرْ بِهَا أَنْ يَنَالَهَا

Câți oameni plini de râvnă și de îngrijorare pentru ea am văzut, fără ca aceștia să izbutească s-o dobândească!

Versul 8

لَقَدْ جَاءَ فِي آيِ «الْحَدِيدِ» وَ«يُونُسٍ»
وَفِي «الْكَهْفِ» إِيضَاحٌ بِضَرْبِ مِثَالِهَا

Versetele din al-Ḥadīd și Yūnus, precum și din al-Kahf o lămuresc prin pildele care o înfățișează.

Versul 9

وَفِي «آلِ عِمْرَانٍ» وَسُورَةِ «فَاطِرٍ»
وَفِي «غَافِرٍ» قَدْ جَاءَ تِبْيَانُ حَالِهَا

În Āl ʿImrān, în Sura Fāṭir și în Ghāfir este arătată starea ei.

Versul 10

وَفِي سُورَةِ «الْأَحْقَافِ» أَعْظَمُ وَاعِظٍ
وَكَمْ مِنْ حَدِيثٍ مُوجِبٍ لِاعْتِزَالِهَا

În Sura al-Aḥqāf se află cea mai însemnată povață. Câte relatări nu cer să ne îndepărtăm de ea!

Versul 11

لَقَدْ نَظَرُوا قَوْمٌ بِعَيْنِ بَصِيرَةٍ
إِلَيْهَا فَلَمْ تَغُرَّهُمْ بِاخْتِيَالِهَا

Unii oameni au privit-o cu ochiul înțelegerii și n-au fost amăgiți de înfățișarea ei făloasă.

Versul 12

أُولَئِكَ أَهْلُ اللَّهِ حَقًّا وَحِزْبُهُ
لَهُمْ جَنَّةُ الْفِرْدَوْسِ إِرْثًا وَيَا لَهَا!

Aceștia sunt cu adevărat oamenii lui Allah și ceata Sa. Ei moștenesc Grădina al-Firdaws. Ce moștenire minunată!

Versul 13

وَمَالَ إِلَيْهَا آخَرُونَ لِجَهْلِهِمْ
فَلَمَّا اطْمَأَنُّوا أَرْشَقَتْهُمْ نِبَالُهَا

Alții au înclinat către ea din neștiință. Iar când și-au găsit liniștea în ea, i-a lovit cu săgețile ei.

Versul 14

أُولَئِكَ قَوْمٌ آثَرُوهَا فَأُعْقِبُوا
بِهَا الْخِزْيَ فِي الْأُخْرَى، وَذَاقُوا وَبَالَهَا

Sunt oameni care au preferat-o și care, din pricina ei, s-au ales cu umilința din viața de apoi, gustându-i urmările amare.

Versul 15

فَقُلْ لِلَّذِينَ اسْتَعْذَبُوهَا: رُوَيْدَكُمْ!
سَيَنْقَلِبُ السَّمَّ النَّقِيعَ زُلَالُهَا

Spune-le celor cărora li s-a părut dulce: „Nu vă grăbiți! Apele ei limpezi se vor schimba în otravă ucigătoare!”

Versul 16

لِيَلْهُوا وَيَغْتَرُّوا بِهَا مَا بَدَا لَهُمْ
مَتَى تَبْلُغِ الْحُلْقُومَ تَصَرَّمُ حِبَالُهَا

Să se joace și să se lase amăgiți de ea oricât doresc! Când sufletul ajunge în gât, legăturile ei se rup.

Versul 17

وَيَوْمَ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ بِكَسْبِهَا
تَوَدُّ فِدَاءً لَوْ بَنِيهَا وَمَالَهَا

În ziua când fiecărui suflet i se dă răsplata pentru ceea ce a agonisit, el ar dori să se răscumpere chiar și cu fiii și averea sa.

Versul 18

وَتَأْخُذُ إِمَّا بِالْيَمِينِ كِتَابَهَا
إِذَا أَحْسَنَتْ، أَوْ ضِدَّ ذَا بِشِمَالِهَا

Își va lua cartea cu dreapta, dacă a făcut bine, sau, dimpotrivă, cu stânga.

Versul 19

وَيَبْدُو لَدَيْهَا مَا أَسَرَّتْ وَأَعْلَنَتْ
وَمَا قَدَّمَتْ مِنْ قَوْلِهَا وَفِعَالِهَا

Îi vor apărea cele ascunse și cele arătate, tot ceea ce a trimis înainte prin vorbele și faptele sale.

Versul 20

بِأَيْدِي الْكِرَامِ الْكَاتِبِينَ مُسَطَّرٌ
فَلَمْ يُغْنِ عَنْهَا عُذْرُهَا وَجِدَالُهَا

Toate sunt așternute de mâinile nobililor scribi. Atunci scuzele și împotrivirea nu-i vor fi de niciun folos.

Versul 21

هُنَالِكَ تَدْرِي رِبْحَهَا وَخَسَارَهَا
وَإِذْ ذَاكَ تَلْقَى مَا إِلَيْهِ مَآلُهَا

Atunci își va cunoaște câștigul și pierderea și va întâlni locul către care îi este întoarcerea.

Versul 22

فَإِنْ تَكُ مِنْ أَهْلِ السَّعَادَةِ وَالتُّقَى
فَإِنَّ لَهَا الْحُسْنَى بِحُسْنِ فِعَالِهَا

De se va număra printre cei fericiți și evlavioși, va avea cea mai frumoasă răsplată pentru faptele sale frumoase.

Versul 23

تَفُوزُ بِجَنَّاتِ النَّعِيمِ وَحُورِهَا
وَتُخْبَرُ فِي رَوْضَاتِهَا وَظِلَالِهَا

Va dobândi Grădinile desfătării și femeile lor ḥūr și se va bucura în pajiștile și umbrele lor.

Versul 24

وَتُرْزَقُ مِمَّا تَشْتَهِي مِنْ نَعِيمِهَا
وَتَشْرَبُ مِنْ تَسْنِيمِهَا وَزُلَالِهَا

Va primi dintre desfătările lor tot ceea ce își dorește și va bea din Tasnīm și din apele lor limpezi.

Versul 25

وَإِنَّ لَهُمْ يَوْمَ الْمَزِيدِ لَمَوْعِدًا
زِيَادَةَ زُلْفَى، غَيْرُهُمْ لَا يَنَالُهَا

Au o întâlnire făgăduită în Ziua Sporirii: încă și mai multă apropiere, pe care ceilalți n-o pot dobândi.

Versul 26

وُجُوهٌ إِلَى وَجْهِ الْإِلَهِ نَوَاظِرُ
لَقَدْ طَالَ مَا بِالدَّمْعِ كَانَ ابْتِلَالُهَا

Fețe care privesc Fața lui Dumnezeu, după ce îndelung au fost udate de lacrimi.

Versul 27

تَجَلَّى لَهَا الرَّبُّ الرَّحِيمُ مُسَلِّمًا
فَيَزْدَادُ مِنْ ذَاكَ التَّجَلِّي جَمَالُهَا

Domnul Cel Îndurător li Se arată, întâmpinându-le cu pace; iar frumusețea lor sporește prin această arătare.

Versul 28

بِمَقْعَدِ صِدْقٍ حَبَّذَا الْجَارُ رَبُّهُمْ
وَدَارِ خُلُودٍ لَمْ يَخَافُوا زَوَالَهَا

Într-un sălaș al adevărului — ce minunat Vecin este Domnul lor! — și într-o locuință veșnică, de a cărei pieire nu se tem.

Versul 29

فَوَاكِهُهَا مِمَّا تَلَذُّ عُيُونُهُمْ
وَتَطَّرِدُ الْأَنْهَارُ بَيْنَ خِلَالِهَا

Fructele ei sunt dintre cele care le încântă ochii, iar râurile curg fără oprire printre locurile ei.

Versul 30

عَلَى سُرُرٍ مَوْضُونَةٍ، ثُمَّ فُرُشُهُمْ

كَمَا قَالَ فِيهَا رَبُّنَا وَاصِفًا لَهَا

Pe paturi țesute, iar așternuturile lor sunt așa cum le-a descris Domnul nostru:

Versul 31

بَطَائِنُهَا إِسْتَبْرَقٌ، كَيْفَ ظَنُّكُمْ

ظَوَاهِرُهَا؟! لَا مُنْتَهَى بِجَمَالِهَا

Căptușelile lor sunt din brocart gros. Cum vă închipuiți înfățișarea lor din afară? Frumusețea lor n-are capăt!

Versul 32

وَإِنْ تَكُنِ الْأُخْرَى فَوَيْلٌ وَحَسْرَةٌ

وَنَارُ جَحِيمٍ مَا أَشَدَّ نَكَالَهَا

Iar de va fi cealaltă soartă, vai, câtă pierdere și cât amar! Focul Iadului — cât de aspră îi este pedeapsa!

Versul 33

لَهُمْ تَحْتَهُمْ مِنْهَا مِهَادٌ، وَفَوْقَهُمْ

غَوَاشٍ، وَمِنْ يَحْمُومٍ سَاءَ ظِلَالُهَا

Vor avea dedesubt așternut din el și, deasupra lor, învelitori; iar umbra lui de fum negru — cât este de rea!

Versul 34

طَعَامُهُمُ الْغِسْلِينُ فِيهَا، وَإِنْ سُقُوا
حَمِيمًا بِهِ الْأَمْعَاءُ كَانَ انْحِلَالُهَا

Hrana lor acolo este puroiul gislīn; iar dacă primesc apă clocotită de băut, măruntaiele li se rup din pricina ei.

Versul 35

أَمَانِيُّهُمْ فِيهَا الْهَلَاكُ، وَمَا لَهُمْ
خُرُوجٌ، وَلَا مَوْتٌ، كَمَا لَا فَنَا لَهَا

Dorința lor acolo este să piară; însă nu au ieșire, nici moarte, după cum nici ea nu are sfârșit.

Versul 36

مَحَلَّيْنِ قُلْ لِلنَّفْسِ: لَيْسَ سِوَاهُمَا
لِتَكْسِبْ أَوْ فَلْتَكْتَسِبْ مَا بَدَا لَهَا

Numai două sălașuri sunt. Spune-i sufletului că nu este altul: fie să câștige binele, fie să-și agonisească răul, după cum voiește.

Versul 37

فَطُوبَى لِنَفْسٍ جَوَّزَتْ وَتَخَفَّفَتْ
فَتَنْجُو كَفَافًا، لَا عَلَيْهَا وَلَا لَهَا

Fericit sufletul care a trecut mai departe și s-a ușurat de povară, scăpând fără să datoreze nimic și fără să i se datoreze nimic.

Versul 38

Comentariul poemului

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

În numele lui Allah, Cel Milostiv, Îndurător.

Versurile 1–2. Lumea nu este țelul ultim

Autorul poemului — Allah să aibă milă de el! — spune:

وَمَا لِي وَلِلدُّنْيَا وَلَيْسَتْ بِبُغْيَتِي
وَلَا مُنْتَهَى قَصْدِي وَلَسْتُ أَنَالُهَا

Ce am eu cu lumea aceasta? Ea nu este ceea ce caut, nici țelul meu ultim și nici n-o pot dobândi.

Versul 1

وَلَسْتُ بِمَيَّالٍ إِلَيْهَا وَلَا إِلَى
رِئَاسَتِهَا، نَتْنًا وَقُبْحًا لِحَالِهَا!

Nu înclin nici către ea, nici către întâietatea ei. Câtă putreziciune și urâțenie are starea ei!

Versul 2

Prin cuvintele „وما لي وللدنيا وليست ببغيتي” („*Ce am eu cu lumea aceasta? Ea nu este ceea ce caut*”), autorul — Allah să aibă milă de el! — își începe poemul arătând că lumea nu i-a înrobit inima și nu i-a stăpânit sufletul, așa cum se întâmplă cu mulți oameni. Aceste cuvinte nu le rostește decât cel care a înțeles starea lumii: ispita ei răpitoare, podoaba ei trecătoare și desfătările ei pieritoare.

Această expresie este relatată și de la Profet — binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui:

فعن ابن عباس رضي الله عنهما أن عمر رضي الله عنه دخل على رسول الله ﷺ وهو على حصير، قد أثّر في جنبه، فقال: يا نبي الله! لو اتّخذت فراشًا أوثر من هذا؟! فقال: «ما لي وللدنيا؟! ما مثلي ومثل الدنيا إلا كراكب سار في يوم صائف فاستظلّ تحت شجرة ساعةً من نهار ثمّ راح وتركها».

De la Ibn ʿAbbās — Allah să fie mulțumit de amândoi! — se relatează că ʿUmar — Allah să fie mulțumit de el! — a intrat la Trimisul lui Allah — binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui! Acesta stătea pe o rogojină care îi lăsase urme pe coastă. ʿUmar a spus: „O, Profet al lui Allah! Dacă ți-ai lua un așternut mai moale decât acesta!" El a răspuns: „Ce am eu cu lumea aceasta? Eu și lumea aceasta suntem asemenea unui călăreț care a mers într-o zi toridă, s-a adăpostit puțin din zi la umbra unui copac, apoi a plecat și l-a lăsat în urmă."[3]

Aḥmad, 2744

Aceasta este starea robului în lume, șederea sa în ea și bucuria lui de plăcerile ei. Este asemenea unui om care s-a adăpostit la umbra unui copac, apoi a plecat mai departe și l-a lăsat în urmă. De ce, atunci, lumea îi stăpânește inima? De ce pune stăpânire pe

3 Relatat de imamul Aḥmad în Al-Musnad, nr. 2744. Al-Albānī l-a clasificat drept autentic în Al-Silsilah al-ṣaḥīḥah, nr. 439.

grija lui? De ce ajunge limita cunoașterii sale și țelul său ultim, de vreme ce aceasta îi este asemănarea?

Prin cuvintele „وليست ببغيتي" („*Ea nu este ceea ce caut*"), înțelesul este: „*Nu ea este ceea ce urmăresc, țelul și grija mea. Râvna și dorința mea se îndreaptă spre viața de apoi; ea este ceea ce caut și doresc, ba chiar ținta cea mai înaltă a năzuințelor mele.*"

Prin cuvintele „ولا منتهى قصدي" („*Nici țelul meu ultim*"), arată că lumea nu i-a stăpânit scopul și năzuința. Țelul este să dobândească mulțumirea lui Allah, Preaînaltul, și să ajungă la treptele înalte ale vieții de apoi.

Prin cuvintele „ولست بميال إليها" („*Nu înclin către ea*"), înțelesul este: „*Nu am înclinare, deschidere a inimii sau dorință față de lume, podoaba, strălucirea și întâietatea ei. Nimic din toate acestea nu-mi preocupă râvna și dorința.*"

În aceste două versuri, autorul — Allah să aibă milă de el! — arată cum trebuie să se poarte cu lumea musulmanul care își dorește binele: să nu se lase amăgit de desfătarea ei trecătoare, de podoaba ei pieritoare și de strălucirea ei care se sfârșește. Orice bucurie și stare de sănătate, orice bogăție și desfătare din lume se vor sfârși negreșit.

Din cele spuse nu trebuie înțeles că omul ar trebui să înceteze să-și procure cele care îi întreține viața — hrana, locuința și îmbrăcămintea — și să ajungă o povară pentru ceilalți. Musulmanului nu-i face rău să muncească, să trudească și să dobândească avere, chiar dacă aceasta devine multă. Îi face rău însă ca lumea să-i devină grija, lucrul pe care îl caută și limita cunoașterii sale.

De aceea, se relatează că Profetul — binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui! — spunea în ruga sa:

وَلَا تَجْعَلِ الدُّنْيَا أَكْبَرَ هَمِّنَا، وَلَا مَبْلَغَ عِلْمِنَا

„Nu face ca lumea aceasta să fie cea mai mare grijă a noastră și nici limita cunoașterii noastre!”[4]

al-Tirmidhī, 3502

De asemenea, nu-i face rău ca o parte din preocuparea sa pentru lume să fie aceea de a-și lăsa copiii îndestulați și de a le asigura folosul și mijloacele de trai, după cum se spune în hadith:

إِنَّكَ أَنْ تَذَرَ وَرَثَتَكَ أَغْنِيَاءَ، خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَذَرَهُمْ عَالَةً يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ، وَإِنَّكَ لَنْ تُنْفِقَ نَفَقَةً تَبْتَغِي بِهَا وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا أُجِرْتَ بِهَا، حَتَّى مَا تَجْعَلُ فِي فِي امْرَأَتِكَ

„Să-ți lași moștenitorii îndestulați este mai bine decât să-i lași săraci, întinzând mâna la oameni. Și nu vei face nicio cheltuială căutând prin ea Fața lui Allah fără să fii răsplătit pentru ea, chiar și pentru ceea ce pui în gura soției tale.”[5]

al-Bukhārī, 1295; Muslim, 1628

Dacă nu sunt înțelese corect, căile detașării față de lume îl pot duce pe om la o formă de abatere și de încălcare a Legii lui Allah, Preaînaltul.

4 Relatat de al-Tirmidhī în Al-Jāmiʿ, nr. 3502. Al-Albānī l-a considerat bun (ḥasan) în Al-Kalim al-ṭayyib, nr. 226.

5 Relatat de al-Bukhārī în Ṣaḥīḥ, nr. 1295, și de Muslim în Ṣaḥīḥ, nr. 1628. Redarea este cea a lui al-Bukhārī.

Așadar, omul trebuie să cunoască adevărata fire a lumii: josnicia ei și cât de repede piere; faptul că ea este blestemată și blestemat este ceea ce se află în ea, în afară de bine, de pomenirea lui Allah, de faptele drepte și de apropierea de Allah, Preaînaltul. Așa cum se spune în hadith:

إِنَّ الدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ، مَلْعُونٌ مَا فِيهَا، إِلَّا ذِكْرَ اللَّهِ وَمَا وَالَاهُ، وَعَالِمٌ أَوْ مُتَعَلِّمٌ

„Lumea aceasta este blestemată și blestemat este ceea ce se află în ea, în afară de pomenirea lui Allah și de ceea ce ține de ea, precum și de un învățat sau de cineva care învață."[6]

al-Tirmidhī, 2322; Ibn Mājah, 4112

„În realitate, lumea nu este de condamnat în sine. Condamnarea privește fapta robului în ea. Lumea este o punte și o trecere spre Grădină sau spre Foc. Dar, fiindcă în ea au ajuns să predomine poftele, plăcerile sufletești, nepăsarea și întoarcerea de la Allah și de la viața de apoi — aceasta fiind starea dominantă a locuitorilor ei și a celor din ea, precum și ceea ce se înțelege îndeobște când îi este rostit numele —, a ajuns să fie numită în chip absolut un lucru de condamnat. Altminteri, ea este temelia vieții de apoi și ogorul ei; din ea se ia merinde pentru Grădină și în ea dobândesc sufletele credința, cunoașterea lui Allah și iubirea Lui, pomenirea Lui și căutarea mulțumirii Sale. Viața cea bună a locuitorilor Grădinii, în Grădină, se datorează celor pe care le-au semănat în această lume.

Este de ajuns ca laudă și virtute a acestei lumi ceea ce găsesc în ea cei apropiați de Allah: încântarea ochilor, bucuria inimilor, veselia sufletelor, desfătarea duhurilor și fericirea cu care nicio altă fericire nu se aseamănă. Toate acestea vin prin pomenirea

6 Relatat de al-Tirmidhī în Al-Jāmiʿ, nr. 2322, redarea fiind a sa, și de Ibn Mājah în Al-Sunan, nr. 4112. Al-Albānī l-a considerat bun (ḥasan) în Ṣaḥīḥ al-targhīb, nr. 71.

Lui, prin cunoașterea, iubirea și adorarea Lui, prin încrederea în El și întoarcerea spre El, prin apropierea lăuntrică de El și bucuria apropierii Sale, prin familiaritatea plină de iubire față de El și dulceața rugii în taină către El, prin îndreptarea către El și preocuparea cu El în locul altora. În această lume se află Cuvântul Său, revelația, călăuzirea și duhul pe care l-a trimis din porunca Sa, alegând prin el pe cine a voit dintre robii Săi."[7]

Versurile 3–5. Grijile lumii și grabnica ei pieire

Autorul poemului — Allah să aibă milă de el! — spune:

هِيَ الدَّارُ دَارُ الْهَمِّ وَالْغَمِّ وَالْعَنَا

سَرِيعٌ تَقَضِّيهَا، قَرِيبٌ زَوَالُهَا

Ea este sălașul grijii, al întristării și al trudei; repede se sfârșește și aproape îi este pieirea.

Versul 3

مَيَاسِيرُهَا عُسْرٌ، وَحُزْنٌ سُرُورُهَا

وَأَرْبَاحُهَا خُسْرٌ، وَنَقْصٌ كَمَالُهَا

Ușurările ei sunt greutăți, bucuria ei este întristare; câștigurile ei sunt pierdere, iar desăvârșirea ei este lipsă.

Versul 4

7 ʿUddat al-ṣābirīn wa-dhakhīrat al-shākirīn, de Ibn al-Qayyim, p. 331.

إِذَا أَضْحَكَتْ أَبْكَتْ، وَإِنْ رَامَ وَصْلَهَا
غَبِيٌّ فَيَا أَسْرَعَ انْقِطَاعِ وَصَالِهَا!

Când te face să râzi, te face și să plângi; iar dacă un nesăbuit dorește să se lege de ea, cât de repede i se rupe legătura!

Versul 5

În aceste versuri, autorul — Allah să aibă milă de el! — arată starea lumii și starea oamenilor în ea.

Prin cuvintele „دار الهم والغم والعنا" (*„Sălașul grijii, al întristării și al trudei"*), arată că acestea îi ating negreșit pe oameni. Chiar dacă li se dau bogăție, întâietate și funcții, ei nu scapă de ele.

Dacă lumea te face să râzi puțin, te face să plângi mult; iar dacă îți aduce puțină bucurie, îți aduce multă întristare. Orice casă pe care o umple de veselie o umple apoi de mâhnire.

Leacul grijilor și al întristărilor este pomenirea lui Allah, Preaînaltul, adorarea Lui, căutarea ocrotirii la El, îndreptarea către ascultarea de El, recitarea Coranului și credința în hotărârea și rânduiala lui Allah.

Allah Preaînaltul spune:

﴿مَنْ عَمِلَ صَٰلِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُۥ حَيَوٰةً طَيِّبَةً﴾

„Pe cel care face bine, bărbat sau femeie, și este credincios îl vom face să trăiască o viață bună."

Coran 16:97

Adică va fi fericit și se va bucura de viața din această lume. Și Preaînaltul spune:

﴿فَمَنِ ٱتَّبَعَ هُدَاىَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَىٰ﴾

„Cel care urmează călăuzirea Mea nu va rătăci și nu va fi nefericit.”
Coran 20:123

De aceea, este relatat în mod autentic că Profetul — binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui! — a spus:

ما قال عبد قط إذا أصابه هم وحزن: «اللهم إني عبدك، وابن عبدك، ابن أمتك، ناصيتي بيدك، ماضٍ فيّ حكمك، عدل فيّ قضاؤك، أسألك بكل اسم هو لك، سمّيت به نفسك، أو أنزلته في كتابك، أو علّمته أحدًا من خلقك، أو استأثرت به في علم الغيب عندك، أن تجعل القرآن ربيع قلبي، ونور صدري، وجلاء حزني، وذهاب همي»؛ إلا أذهب الله عز وجل همّه، وأبدله مكان حزنه فرحًا، قالوا: يا رسول الله ينبغي لنا أن نتعلّم هؤلاء الكلمات؟ قال: «أجل، ينبغي لمن سمعهنّ أن يتعلّمهنّ».

„Niciun rob nu rostește vreodată, când îl cuprind grija și întristarea: «O, Allah, eu sunt robul Tău, fiul robului Tău, fiul roabei Tale. Șuvița de pe fruntea mea este în Mâna Ta. Judecata Ta se împlinește asupra mea, iar hotărârea Ta în privința mea este dreaptă. Îți cer prin orice Nume care Îți aparține, cu care Ți-ai dat Nume, pe care l-ai trimis în Cartea Ta, pe care l-ai arătat vreuneia dintre făpturile Tale sau pe care Ți l-ai păstrat în știința celor nevăzute, la Tine, să faci din Coran primăvara inimii mele, lumina pieptului meu, alungarea întristării mele și dispariția grijii mele», fără ca Allah, Cel Atotputernic și Măreț, să-i îndepărteze grija și să-i înlocuiască întristarea cu bucurie." Ei au întrebat: „O, Trimis al lui Allah, se cuvine să învățăm aceste cuvinte?" El a răspuns: „Da, cel care le aude se cuvine să le învețe."[8]

Aḥmad, 4318

Lucrurile amintite în acest hadith — crezul corect, credința în destin, cunoașterea lui Allah, a Numelor și a Atributelor Sale, apropierea de Allah, Preaînaltul, prin invocarea lor, grija față de Coran și căutarea tămăduirii prin el, precum și celelalte pomenite în hadith — sunt cele prin care se tratează grijile și întristările.

Prin cuvintele „سريع تقضيها قريب زوالها" (*„Repede se sfârșește și aproape îi este pieirea"*), arată că, pe lângă grijile, întristările și durerile amintite, lumea se sfârșește grabnic.

8 Relatat de imamul Aḥmad în Al-Musnad, nr. 4318. Al-Albānī l-a clasificat drept autentic în Al-Silsilah al-ṣaḥīḥah, nr. 199.

Oricâtă vază, avere, întâietate și altele asemenea ar primi omul în lume, el are numai două posibilități: fie îi dispare lumea sa, fie el pleacă din ea prin moarte. După cum spune Allah, Cel Atotputernic și Măreț:

﴿وَمَا تَدْرِى نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا ۖ وَمَا تَدْرِى نَفْسٌۢ بِأَىِّ أَرْضٍ تَمُوتُ﴾

„Niciun suflet nu știe ce va agonisi mâine și niciun suflet nu știe în ce pământ va muri.”

Coran 31:34

Și sfârșitul lumii întregi este aproape, după cum spune Allah, Cel Atotputernic și Măreț:

﴿يَسْـَٔلُكَ ٱلنَّاسُ عَنِ ٱلسَّاعَةِ ۖ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ ٱللَّهِ ۚ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ ٱلسَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا﴾

„Oamenii te întreabă despre Ceas. Spune: «Cunoașterea lui se află numai la Allah.» Și de unde să știi? Poate că Ceasul este aproape.”

Coran 33:63

Robul trebuie, așadar, să ia aminte la starea lumii și la cât de repede se sfârșește.

Prin cuvintele „مياسيرها عسر وحزن سرورها” (*„Ușurările ei sunt greutăți, bucuria ei este întristare”*), înseamnă că binele, ușurința și sănătatea din lume sunt însoțite, de cealaltă parte, de greutăți, necazuri și dureri.

Greutățile și ostenelile îl însoțesc pe cel care caută lumea în toate cele trei stări ale sale: înainte de a o dobândi, în timp ce o dobândește și după ce a dobândit-o. Omul suferă mult și este

cuprins de grijă și întristare până când obține ceea ce urmărește în lume; iar după ce a obținut lucrul, îl apasă grija și teama de a nu-l pierde. De pildă, dacă dorește să cumpere o mașină, o casă sau altceva, el trudește și se osenește gândindu-se la aceasta și strângând banii. După ce obține lucrul și îl are în mână, trece la altă grijă: teama ca acesta să nu se strice sau să fie pierdut. Astfel, nu scapă de niciuna dintre aceste stări în privința vreunui lucru din lume.

Prin cuvintele „وأرباحها خسر" („*Câștigurile ei sunt pierdere*"), se spune astfel fiindcă lucrurile pe care omul le câștigă și le dobândește în lume sunt, cel mai adesea, în dauna religiei sale, pentru care a fost creat. Face excepție cel pe care Allah, Preaînaltul, îl sprijină și îl călăuzește să unească binele din această lume cu binele din viața de apoi.

Prin cuvintele „ونقص كمالها" („*Iar desăvârșirea ei este lipsă*"), înseamnă că desăvârșirea vieții lumești a omului este, în realitate, o lipsă, fiindcă ea îi ia negreșit o parte din ascultare, adorare și pomenirea lui Allah, Preaînaltul.

Prin cuvintele „وإن رام وصلها غبي فيا سرع انقطاع وصالها" („*Iar dacă un nesăbuit dorește să se lege de ea, cât de repede i se rupe legătura*"), înseamnă că, atunci când omul își dorește să se lege de lume și să dobândească desfătările ei, această legătură se sfârșește și se rupe grabnic.

Ibn al-Qayyim — Allah să aibă milă de el! — spune:

„Bucuriile lumii sunt vise de somn sau o umbră trecătoare. Dacă te face să râzi puțin, te face să plângi mult; dacă te bucură o zi, te întristează vreme îndelungată; dacă îți oferă puțin, te lipsește pentru mult timp. Orice casă pe care o umple de bine o umple apoi de lacrimi."

قال ابن مسعود رضي الله عنه: لكل فرحة ترحة، وما ملئ بيت فرحًا إلا ملئ ترحًا.

Ibn Masʿūd — Allah să fie mulțumit de el! — a spus: „Fiecărei bucurii îi urmează o întristare. Orice casă care a fost umplută de veselie a fost apoi umplută de mâhnire."

وقال ابن سيرين رحمه الله: ما كان ضحك قط إلا كان من بعده بكاء.

Iar Ibn Sīrīn — Allah să aibă milă de el! — a spus: „Nu a fost vreodată râs fără ca după el să fi urmat plâns."[9]

Versul 6. Ocrotirea prin rugăciune

Autorul poemului — Allah să aibă milă de el! — spune:

فَأَسْأَلُ رَبِّي أَنْ يَحُولَ بِحَوْلِهِ
وَقُوَّتِهِ بَيْنِي وَبَيْنَ اغْتِيَالِهَا

Îl rog pe Domnul meu să mă păzească, prin tăria și puterea Sa, de lovitura ei perfidă.
Versul 6

După ce a amintit starea lumii și a lămurit cum este ea, autorul a rostit această rugă măreață:

Prin cuvintele „فأسأل ربي أن يحول بحوله وقوته بيني وبين اغتيالها" (*„Îl rog pe Domnul meu să mă păzească, prin tăria și puterea Sa, de lovitura ei perfidă"*), îi cere Domnului său ocrotire ca lumea să nu-l răpească prin înșelare. De câte ori s-a împodobit ea în ochii

9 Zād al-maʿād fī khayr hady al-ʿibād, 4/174–175.

făpturilor, până când acestea au căzut pradă ispitei și amăgirii ei, iar ea le-a răpus și le-a nimicit!
Omul nu poate scăpa de lovitura perfidă a lumii și de ispita ei decât căutând ocrotire la Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, și cerându-I adăpost de ispita ei. În Ṣaḥīḥ al-Bukhārī există capitolul *„Cererea ocrotirii împotriva ispitei lumii”*, în care este citată această relatare:

سعد بن أبي وقاص رضي الله عنه قال: «كان النبي ﷺ يعلّمنا هؤلاء الكلمات كما تعلّم الكتابة: اللهم إني أعوذ بك من البخل، وأعوذ بك من الجبن، وأعوذ بك أن تُردّ إلى أرذل العمر، وأعوذ بك من فتنة الدنيا وعذاب القبر».

Saʿd ibn Abī Waqqāṣ — Allah să fie mulțumit de el! — a spus: „Profetul — binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui! — ne învăța aceste cuvinte așa cum se învață scrisul: «O, Allah, Îți cer ocrotire de zgârcenie. Îți cer ocrotire de lașitate. Îți cer ocrotire de întoarcerea la vârsta celei mai mari neputințe. Îți cer ocrotire de ispita lumii și de chinul mormântului.»”[10]

al-Bukhārī, 6390

Printre rugile folositoare se află și ceea ce este relatat în mod autentic în hadith-ul lui Ibn ʿUmar — Allah să fie mulțumit de amândoi:

أنه قال: قلّما كان رسول الله ﷺ يقوم من مجلس حتى يدعو بهؤلاء الدعوات لأصحابه: «اللهم اقسم لنا من

10 Ṣaḥīḥ al-Bukhārī, nr. 6390.

خشيتك ما يحول بيننا وبين معاصيك، ومن طاعتك ما تبلّغنا به جنتك، ومن اليقين ما تهوّن به علينا مصيبات الدنيا، ومتّعنا بأسماعنا وأبصارنا وقوّتنا ما أحييتنا، واجعله الوارث منّا، واجعل ثأرنا على من ظلمنا، وانصرنا على من عادانا، ولا تجعل مصيبتنا في ديننا، ولا تجعل الدنيا أكبر همّنا ولا مبلغ علمنا، ولا تسلّط علينا من لا يرحمنا».

El a spus: „Rareori se întâmpla ca Trimisul lui Allah — binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui! — să se ridice dintr-o adunare fără să rostească aceste rugi pentru însoțitorii săi: «O, Allah, dă-ne din teama de Tine atât cât să ne despartă de încălcarea poruncilor Tale, din ascultarea de Tine atât cât să ne duci prin ea în Grădina Ta și din convingere atât cât să ne ușurezi prin ea nenorocirile lumii! Lasă-ne să ne bucurăm de auz, de văz și de puterea noastră cât timp ne ții în viață și păstrează-ni-le până la sfârșitul vieții! Fă ca răzbunarea noastră să fie împotriva celui care ne-a nedreptățit și ajută-ne împotriva celui care ne este dușman! Nu face ca nenorocirea să ne atingă religia! Nu face ca lumea aceasta să fie cea mai mare grijă a noastră și nici limita cunoașterii noastre! Nu lăsa să ne stăpânească cineva care nu are milă de noi!»”[11]

al-Tirmidhī, 3502

11 Relatat de al-Tirmidhī în Jāmiʿ, nr. 3502. Al-Albānī l-a considerat bun (ḥasan) în Al-Kalim al-ṭayyib, nr. 226.

Tot dintre rugile folositoare în această privință este și ruga sa — binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui! — relatată în mod autentic:

اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي الَّذِي هُوَ عِصْمَةُ أَمْرِي، وَأَصْلِحْ لِي دُنْيَايَ الَّتِي فِيهَا مَعَاشِي، وَأَصْلِحْ لِي آخِرَتِي الَّتِي فِيهَا مَعَادِي، وَاجْعَلِ الْحَيَاةَ زِيَادَةً لِي فِي كُلِّ خَيْرٍ، وَاجْعَلِ الْمَوْتَ رَاحَةً لِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ

„O, Allah, îndreaptă-mi religia, care îmi păzește toate treburile! Îndreaptă-mi viața din această lume, în care îmi este traiul! Îndreaptă-mi viața de apoi, în care îmi este întoarcerea! Fă ca viața să-mi aducă spor în orice bine și fă ca moartea să fie pentru mine odihnă de orice rău!”[12]

Muslim, 2720

Așadar, ruga este cheia binelui, cheia ușurării și cheia izbăvirii. De aceea, robul trebuie să se îndrepte către Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, prin rugă.

12 Relatat de Muslim în Ṣaḥīḥ, nr. 2720.

Versurile 7–8. Râvna pentru viața de apoi

Autorul poemului — Allah să aibă milă de el! — spune:

فَيَا طَالِبَ الدُّنْيَا الدَّنِيَّةِ جَاهِدًا
أَلَا اطْلُبْ سِوَاهَا، إِنَّهَا لَا وَفَا لَهَا

O, tu, care cauți cu atâta sârg josnica lume, caută altceva, căci ea nu-și ține făgăduința!

Versul 7

فَكَمْ قَدْ رَأَيْنَا مِنْ حَرِيصٍ وَمُشْفِقٍ
عَلَيْهَا، فَلَمْ يَظْفَرْ بِهَا أَنْ يَنَالَهَا

Câți oameni plini de râvnă și de îngrijorare pentru ea am văzut, fără ca aceștia să izbutească s-o dobândească!

Versul 8

Prin cuvintele „فيا طالب الدنيا الدنيئة جاهدًا ألا اطلب سواها” („*O, tu, care cauți cu atâta sârg josnica lume, caută altceva*”), autorul — Allah să aibă milă de el! — i se adresează celui care și-a mistuit truda, timpul, râvna și agerimea în căutarea lumii, aruncându-se cu totul asupra ei. Prin „سواها” — „*altceva decât ea*” — el înțelege viața de apoi. Nu fi, așadar, dintre oamenii acestei lumi, ci fii dintre oamenii vieții de apoi.

Omul devine dintre oamenii vieții de apoi căutând cunoașterea, dobândind înțelegere în religie și îndreptându-se către ascultarea de Domnul lumilor. De aceea, s-a relatat de la Anas — Allah să fie mulțumit de el! — că Profetul — binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui! — a spus:

مَنْهُومَانِ لَا يَشْبَعَانِ، مَنْهُومٌ فِي الْعِلْمِ لَا يَشْبَعُ مِنْهُ، وَمَنْهُومٌ فِي الدُّنْيَا لَا يَشْبَعُ مِنْهَا

„Doi însetați nu se satură: cel însetat de cunoaștere nu se satură de ea, iar cel însetat de lume nu se satură de ea."[13]

al-Bayhaqī, Shuʿab al-īmān, 10279

وروي عن ابن مسعود رضي الله عنه أنه قال: «منهومان لا يشبعان: صاحب العلم، وصاحب الدنيا، ولا يستويان؛ أمّا صاحب العلم فيزداد رضًا للرحمن، وأمّا صاحب الدنيا فيتمادى في الطغيان»، ثم قرأ عبد الله:

S-a relatat de la Ibn Masʿūd — Allah să fie mulțumit de el! — că a spus: „Doi însetați nu se satură: cel care caută cunoașterea și cel care caută lumea. Ei nu sunt însă egali. Cel care caută cunoașterea sporește în mulțumirea Celui Milostiv, pe când cel care caută lumea stăruie tot mai mult în fărădelege." Apoi ʿAbd Allāh a recitat:

13 Relatat de al-Bayhaqī în Shuʿab al-īmān, nr. 10279. Al-Albānī l-a clasificat drept autentic în Ṣaḥīḥ al-Jāmiʿ, nr. 6624.

﴿كَلَّآ إِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ لَيَطْغَىٰٓ أَن رَّءَاهُ ٱسْتَغْنَىٰٓ﴾

„Nicidecum! Omul întrece măsura atunci când se vede îndestulat."
Coran 96:6–7

وقال الآخر„ — *„Cealaltă dovadă spune:"*

﴿إِنَّمَا يَخْشَى ٱللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ ٱلْعُلَمَٰٓؤُا﴾

„Dintre robii lui Allah, numai cei învățați se tem de El."[14]
Coran 35:28

Prin cuvintele „إنها لا وفا لها" (*„Ea nu-și ține făgăduința"*), înseamnă că lumea îi amăgește pe cei legați de ea prin desfătările sale, apoi îi părăsește și nu le rămâne alături. După cum spune Preaînaltul:

﴿وَمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَآ إِلَّا مَتَٰعُ ٱلْغُرُورِ﴾

„Viața din această lume nu este decât o desfătare amăgitoare."
Coran 57:20

Prin cuvintele „فكم قد رأينا من حريص ومشفق عليها" (*„Câți oameni plini de râvnă și de îngrijorare pentru ea am văzut"*), arată cât de mulți sunt cei pe care lumea și podoaba ei i-au abătut de la actele de adorare, de la îndatoririle obligatorii, de la faptele bune, de la binefacere și de la apropierea de Allah, până când ea le-a devenit întreaga grijă.

Prin cuvintele „فلم يظفر بها أن ينالها" (*„Fără să izbutească s-o dobândească"*), arată că, oricât ar obține omul din lume, fie lucrul acela se va duce de la el, fie el îl va părăsi negreșit prin moarte.

14 Relatat de al-Dārimī în Sunan, nr. 344.

Versurile 9–11. Pildele Coranului despre lume

Autorul poemului — Allah să aibă milă de el! — spune:

لَقَدْ جَاءَ فِي آيِ «الْحَدِيدِ» وَ«يُونُسٍ»
وَفِي «الْكَهْفِ» إِيضَاحٌ بِضَرْبِ مِثَالِهَا

Versetele din al-Ḥadīd și Yūnus, precum și din al-Kahf o lămuresc prin pildele care o înfățișează.

Versul 9

وَفِي «آلِ عِمْرَانٍ» وَسُورَةِ «فَاطِرٍ»
وَفِي «غَافِرٍ» قَدْ جَاءَ تِبْيَانُ حَالِهَا

În Āl ʿImrān, în Sura Fāṭir și în Ghāfir este arătată starea ei.

Versul 10

وَفِي سُورَةِ «الْأَحْقَافِ» أَعْظَمُ وَاعِظٍ
وَكَمْ مِنْ حَدِيثٍ مُوجِبٍ لِاعْتِزَالِهَا

În Sura al-Aḥqāf se află cea mai însemnată povață. Câte relatări nu cer să ne îndepărtăm de ea!

Versul 11

Aceste trei versuri sunt dintre cele mai însemnate cuprinse în poem. Starea lumii, desfătările ei trecătoare și îndemnul de a nu ne lega de ea sunt arătate în textele celor două revelații. În aceste versuri, autorul — Allah să aibă milă de el! — trimite la Cuvântul lui Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, și la vorbele Trimisului Său — binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui!

Prin cuvintele „لقد جاء في آي الحديد” („*Versetele din al-Ḥadīd*”), autorul — Allah să aibă milă de el! — trimite la spusele lui Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul:

﴿ٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّمَا ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَا لَعِبٞ وَلَهۡوٞ وَزِينَةٞ وَتَفَاخُرُۢ بَيۡنَكُمۡ وَتَكَاثُرٞ فِي ٱلۡأَمۡوَٰلِ وَٱلۡأَوۡلَٰدِۖ كَمَثَلِ غَيۡثٍ أَعۡجَبَ ٱلۡكُفَّارَ نَبَاتُهُۥ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَىٰهُ مُصۡفَرّٗا ثُمَّ يَكُونُ حُطَٰمٗاۖ وَفِي ٱلۡأٓخِرَةِ عَذَابٞ شَدِيدٞ وَمَغۡفِرَةٞ مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضۡوَٰنٞۚ وَمَا ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَآ إِلَّا مَتَٰعُ ٱلۡغُرُورِ﴾

„Să știți că viața din această lume este numai joacă, petrecere, podoabă, laudă deșartă între voi și întrecere în sporirea averilor și a copiilor. Este asemenea unei ploi a cărei vegetație îi încântă pe cultivatori, apoi se usucă și o vezi îngălbenită, iar după aceea ajunge sfărâmături. În viața de apoi este chin aspru, dar și iertare de la Allah și mulțumire. Viața din această lume nu este decât o desfătare amăgitoare.”

Coran 57:20

Expresia „ٱعۡلَمُوٓاْ” („*Să știți*”) reprezintă un îndemn la luare-aminte, așezat înaintea lucrurilor mari și importante, pentru ca omul să fie atent la ele și să le înțeleagă bine. Allah, Cel Atotputernic și Măreț, începe astfel această pildă măreață.

Cuvintele „لَعِبٌ” („*joacă*”) arată că lumea ocupă trupurile oamenilor și timpul lor. Ea le irosește timpul și le sleiește trupurile prin joacă.

Cuvintele „وَلَهْوٌ” („*petrecere*”) arată că ea distrage inimile și le abate de la scopul pentru care au fost create.

Cuvintele „وَزِينَةٌ” („*podoabă*”) se referă la îmbrăcăminte, mijloace de călătorie și locuințe. Lumea cuprinde lucruri care îl înrobesc pe om și care îi pot stăpâni inima, până când dobândirea lor îi devine grija și țelul.

Cuvintele „وَتَفَاخُرٌۢ بَيْنَكُمْ” („*laudă deșartă între voi*”) arată că, ori de câte ori dobândește ceva din desfătările lumii, omul se laudă cu acel lucru și se socotește deasupra celorlalți: că are mai mult, este mai înstărit și mai bun decât ei, și altele asemenea.

Cuvintele „وَتَكَاثُرٌ فِى ٱلْأَمْوَٰلِ وَٱلْأَوْلَٰدِ” („*întrecere în sporirea averilor și a copiilor*”) arată că el își pune în gând să aibă mai multă avere și mai mulți copii decât altul, după cum spune Allah Preaînaltul:

﴿أَلْهَىٰكُمُ ٱلتَّكَاثُرُ ۝١ حَتَّىٰ زُرْتُمُ ٱلْمَقَابِرَ﴾

„V-a distras întrecerea în a avea tot mai mult, până când ați ajuns să vizitați mormintele.”

Coran 102:1–2

Cuvintele „كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ ٱلْكُفَّارَ نَبَاتُهُۥ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَىٰهُ مُصْفَرًّا” („*Asemenea unei ploi a cărei vegetație îi încântă pe cultivatori, apoi se usucă și o vezi îngălbenită*”) înseamnă: asemenea ploii căzute peste un pământ sterp, lovit de secetă, care face să crească din fiecare fel de plantă frumoasă. Vegetația îi încântă pe *„al-kuffār”*, adică pe cultivatori, iar frumusețea și podoaba pământului le stăpânesc inimile. Apoi frumusețea aceasta se sfârșește, plantele pier și podoaba lor se duce.

Privește frumusețea și podoaba pământului primăvara, după ploaie! Cât de plăcut este să-l privești și câtă bucurie și încântare umple ochiul ori de câte ori îl privești din nou!

Privește apoi același pământ încă o dată, după ce primăvara a trecut: poate că nu mai suporți să-l privești din pricina uscăciunii care l-a lovit.

Aceasta este o pildă măreață pe care Cel Atotștiutor și Binestiutor, Preaslăvitul și Preaînaltul, a dat-o despre starea lumii, despre podoaba și desfătarea ei, printr-un lucru pe care oamenii îl văd mereu în viața lor.

Prin cuvintele „ويونس" („*Și Yūnus*"), în această sură Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, dă o altă pildă care arată starea lumii. Sunt spusele Sale, Cel Atotputernic și Măreț:

﴿إِنَّمَا مَثَلُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا كَمَآءٍ أَنزَلْنَٰهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ فَٱخْتَلَطَ بِهِۦ نَبَاتُ ٱلْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ ٱلنَّاسُ وَٱلْأَنْعَٰمُ﴾

„Viața din această lume este asemenea apei pe care am coborât-o din cer și cu care se împletește vegetația pământului, din care mănâncă oamenii și vitele."

Coran 10:24

Când cade ploaia și pământul se împodobește cu ea, crește o vegetație bună de mâncat, de care se folosesc oamenii și vitele. Omul crede că ea va dăinui și va rămâne a sa.

Astfel se împodobește lumea și se înfrumusețează în ochii omului. Dar ce urmează după aceea? Preaînaltul spune:

﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ أَخَذَتِ ٱلْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَٱزَّيَّنَتْ وَظَنَّ أَهْلُهَآ أَنَّهُمْ قَٰدِرُونَ عَلَيْهَآ أَتَىٰهَآ أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَٰهَا

ج
حَصِيدًا كَأَن لَّمْ تَغْنَ بِٱلْأَمْسِ ۚ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلْآيَٰتِ
لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾

„Până când pământul își ia podoaba și se înfrumusețează, iar locuitorii lui socotesc că au putere asupra lui, porunca Noastră îl lovește noaptea sau ziua și îl facem ca o recoltă secerată, de parcă ieri nici nu fusese. Astfel lămurim semnele pentru niște oameni care cugetă."

Coran 10:24

Adică de parcă nici n-ar fi existat! Întocmai aceasta este starea lumii. Numai oamenii care cugetă și chibzuiesc folosesc asemenea pilde mărețe: ele le trezesc inimile și le dau viață, ferindu-i să se lase amăgiți de strălucirea lumii și ispitiți de podoaba ei.
Prin cuvintele „وفي الكهف" („*Și din al-Kahf*"), trimite la spusele Preaînaltului:

﴿وَٱضْرِبْ لَهُم مَّثَلَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا كَمَآءٍ أَنزَلْنَٰهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ
قلى
فَٱخْتَلَطَ بِهِۦ نَبَاتُ ٱلْأَرْضِ فَأَصْبَحَ هَشِيمًا تَذْرُوهُ ٱلرِّيَٰحُ ۗ
وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ مُّقْتَدِرًا﴾

„Dă-le pilda vieții din această lume: asemenea apei pe care am coborât-o din cer și cu care se împletește vegetația pământului, apoi ea ajunge uscătură împrăștiată de vânturi. Allah are putere asupra oricărui lucru."

Coran 18:45

„Așa este și lumea aceasta. Tocmai când stăpânul ei este încântat de tinerețea sa, îi întrece pe cei de o seamă și de o vârstă

cu el, i-a strâns dirhamii și dinarii, i-a cules florile plăcerii, s-a cufundat mereu în pofte și crede că va rămâne în ea în toate zilele sale, îl lovește moartea sau pierderea averii. Veselia lui dispare, desfătarea și bucuria i se duc, inima îi este pustiită de dureri, iar tinerețea, puterea și averea îl părăsesc. Rămâne singur cu faptele sale, bune sau rele. Atunci, cel nedrept își mușcă mâinile, aflând adevărata stare în care se găsește. Își dorește să se întoarcă în lume, nu ca să-și împlinească poftele, ci ca să îndrepte nepăsările din trecut prin căință și fapte drepte.

Omul înțelept, chibzuit și sprijinit de Allah își înfățișează această stare și îi spune sufletului său: *«Închipuie-ți că ai ajuns acolo; și negreșit ai să mori. Pe care dintre cele două stări o alegi: amăgirea prin podoaba acestei lumi și bucuria de ea asemenea vitelor slobode la păscut sau munca pentru o locuință ale cărei roade și umbră dăinuie și în care se găsește tot ce poftesc sufletele și încântă ochii?»* Prin aceasta se deosebesc izbânda pe care Allah o dă robului de lipsirea lui de sprijin, precum și câștigul său de pierderea sa."[15]

Prin cuvintele „إيضاح بضرب مثالها" (*„O lămuresc prin pildele care o înfățișează"*), înseamnă că cele trei versete amintite lămuresc starea lumii printr-o pildă care îi descoperă adevărata fire. Rostul pildelor este să apropie înțelesurile și să facă lucrurile nevăzute asemenea celor văzute și simțite. Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, a dat multe asemenea pilde în Coran, datorită marelui lor folos. Allah Preaslăvitul spune:

﴿وَتِلْكَ ٱلْأَمْثَـٰلُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ ۖ وَمَا يَعْقِلُهَآ إِلَّا ٱلْعَـٰلِمُونَ﴾

„Aceste pilde le dăm oamenilor, dar nu le înțeleg decât cei învățați."
Coran 29:43

15 Taysīr al-Karīm al-Raḥmān, de al-Saʿdī, p. 550.

Prin cuvintele „وفي آل عمران وسورة فاطر وفي غافر قد جاء تبيان حالها" (*„În Āl ʿImrān, în Sura Fāṭir și în Ghāfir este arătată starea ei"*), arată că aceste trei sure descriu starea lumii și faptul că ea este o desfătare amăgitoare. Cât despre versetul din Āl ʿImrān, sunt spusele lui Allah, Cel Atotputernic și Măreț:

﴿وَمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَآ إِلَّا مَتَٰعُ ٱلْغُرُورِ﴾

„Viața din această lume nu este decât o desfătare amăgitoare."
Coran 3:185

Cât despre versetul din Fāțir, sunt spusele lui Allah, Cel Atotputernic și Măreț:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ ۖ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا ۖ وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِٱللَّهِ ٱلْغَرُورُ﴾

„O, oameni, făgăduința lui Allah este adevărată! Să nu vă amăgească viața din această lume și să nu vă amăgească înșelătorul în privința lui Allah!"
Coran 35:5

Versetul din Ghāfir se află în sfatul dat de credinciosul din neamul lui Faraon:

﴿يَٰقَوْمِ إِنَّمَا هَٰذِهِ ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا مَتَٰعٌ وَإِنَّ ٱلْءَاخِرَةَ هِىَ دَارُ ٱلْقَرَارِ﴾

„O, neam al meu, viața din această lume este numai o desfătare, iar viața de apoi este locuința statornică!"
Coran 40:39

În aceste versete, Allah, Cel Atotputernic și Măreț, a arătat că lumea este o desfătare trecătoare, pieritoare, o desfătare amăgitoare. Oricât de mare, de întinsă și de însemnată ar fi, desfătarea se sfârșește și piere în cele din urmă. De ce, așadar, se lasă omul amăgit de ea?

Prin cuvintele „وفي سورة الأحقاف أعظم واعظ” („*În Sura al-Aḥqāf se află cea mai însemnată povață*”), se poate ca autorul — Allah să aibă milă de el! — să trimită la sfârșitul Surei al-Aḥqāf, la spusele lui Allah, Cel Atotputernic și Măreț:

﴿كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبَثُوٓاْ إِلَّا سَاعَةً مِّن نَّهَارٍ ۚ بَلَٰغٌ ۚ فَهَلْ يُهْلَكُ إِلَّا ٱلْقَوْمُ ٱلْفَٰسِقُونَ﴾

„În ziua când vor vedea ceea ce li se făgăduiește, li se va părea că n-au rămas decât un ceas dintr-o zi. O vestire! Și oare sunt nimiciți alții decât oamenii nelegiuiți?”

Coran 46:35

Aceasta este una dintre cele mai mari și mai însemnate povețe: omul să știe că viața pe care a trăit-o în lume și anii pe care i-a petrecut aici îi vor părea, când va sta în Ziua Învierii înaintea lui Allah, Cel Atotputernic și Măreț, asemenea unui ceas dintr-o zi.

Cum, atunci, se lasă omul amăgit de acest timp scurt, care se sfârșește și trece atât de repede, lăsându-l să-i stăpânească inima?

Este uimitor că Allah, Cel Slăvit și Preaînalt, a creat această lume și a pus-o în slujba omului. I-a supus cele din ceruri și cele de pe pământ și i-a pregătit bunătățile acestei lumi, ca să se folosească de ele în ascultarea de Allah, Cel Slăvit și Preaînalt. Cum ajunge, atunci, omul să fie preocupat de lucrurile create pentru el și să uite lucrul pentru care a fost el însuși creat? Allah Preaînaltul spune:

﴿وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾

Nu i-am creat pe djinni și pe oameni decât ca să Mă adore.
Coran 51:56

Allah, Preaînaltul, l-a creat pe om pentru adorare și l-a adus la existență pentru ascultare. Nu l-a oprit să-și câștige traiul ori să-și procure o locuință și un mijloc de transport. A venit însă avertizarea ca omul să nu se lase fermecat de lume până când aceasta îi înrobește inima și devine țelul tuturor strădaniilor sale, abătându-l de la lucrul pentru care a fost creat.
Dintre relatările la care se referă cuvintele „وكم من حديث موجب لاعتزالها" („*Și câte relatări te îndeamnă să te desprinzi de ea!*") face parte ceea ce a relatat Abū Hurayrah, Allah să fie mulțumit de el: Trimisul lui Allah, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui, a spus:

إِنَّ الدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ، مَلْعُونٌ مَا فِيهَا، إِلَّا ذِكْرَ اللَّهِ، وَمَا وَالَاهُ، وَعَالِمٌ، أَوْ مُتَعَلِّمٌ

Lumea aceasta este blestemată și blestemat este ceea ce se află în ea, în afară de pomenirea lui Allah, de ceea ce ține de aceasta și de un învățat ori de cineva care învață.[16]

Al-Tirmidhī, 2322; Ibn Mājah, 4112

El, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui, a mai spus:

إِنَّ الدُّنْيَا حُلْوَةٌ خَضِرَةٌ، وَإِنَّ اللَّهَ مُسْتَخْلِفُكُمْ فِيهَا فَيَنْظُرُ كَيْفَ تَعْمَلُونَ، فَاتَّقُوا الدُّنْيَا، وَاتَّقُوا النِّسَاءَ، فَإِنَّ أَوَّلَ فِتْنَةِ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَانَتْ فِي النِّسَاءِ

Lumea aceasta este dulce și înverzită. Allah vă pune să vă urmați unii altora în ea și vede cum vă purtați. Feriți-vă, așadar, de ispita lumii și de ispita femeilor, căci prima ispită a fiilor lui Israel a fost cea a femeilor.[17]

Muslim, 2742

Textele cu acest înțeles sunt numeroase în Coran și în Sunna, avertizând împotriva lăsării în voia fascinației lumii și a preocupării pentru ea în dauna Vieții de Apoi.

Imamul Ibn al-Qayyim, Allah să aibă milă de el, a spus:

«Dorința pentru Viața de Apoi nu se desăvârșește decât prin detașarea de lumea aceasta, iar detașarea de lume nu devine dreaptă decât după două priviri corecte:

16 Relatat de Al-Tirmidhī în Jāmiʿ (2322), a cărui formulare este redată aici, și de Ibn Mājah în Sunan (4112). Al-Albānī l-a declarat bun (ḥasan) în Ṣaḥīḥ al-Targhīb wa-l-Tarhīb (71).

17 Relatat de Muslim în Ṣaḥīḥ (2742).

Prima: privirea asupra lumii acesteia. Să privești cât de repede dispare, cum piere și se destramă, la lipsurile și josnicia ei, la durerea de a te îmbulzi pentru ea și la lăcomia după ea, precum și la suferințele, necazurile și tulburările pe care le cuprinde. Sfârșitul ei este dispariția și întreruperea, urmate de regret și amărăciune. Cel care o caută nu scapă de îngrijorare înainte de a o dobândi, de îngrijorare când pune mâna pe ea și de mâhnire și tristețe după ce o pierde. Aceasta este una dintre cele două priviri.
A doua: privirea asupra Vieții de Apoi. Să privești cum se apropie și cum va veni, fără îndoială, la dăinuirea și permanența ei, la noblețea bunătăților și bucuriilor ei și la deosebirea dintre acestea și cele de aici. Ea este așa cum a spus Allah, Cel Slăvit și Preaînalt:

﴿وَٱلۡأٓخِرَةُ خَيۡرٞ وَأَبۡقَىٰ﴾

Iar Viața de Apoi este mai bună și mai dăinuitoare.
Coran 87:17

Bunătățile ei sunt desăvârșite și permanente, pe când acestea de aici sunt închipuiri nedesăvârșite, trecătoare și sortite destrămării.

Când aceste două priviri se desăvârșesc în om, el dă întâietate lucrului pe care rațiunea cere să-l prefere și se desprinde de lucrul de care ea cere să se desprindă…»[18]
Într-un alt loc, el, Allah să aibă milă de el, a arătat un înțeles asemănător, adăugând un al treilea lucru. A spus:

«Trei lucruri fac dreaptă această detașare:

18 Kitāb al-Fawā'id, p. 136.

Primul: robul să știe că lumea este o umbră trecătoare și o nălucă în trecere, așa cum a spus Allah despre ea:

﴿ٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّمَا ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَا لَعِبٞ وَلَهۡوٞ وَزِينَةٞ وَتَفَاخُرُۢ بَيۡنَكُمۡ وَتَكَاثُرٞ فِي ٱلۡأَمۡوَٰلِ وَٱلۡأَوۡلَٰدِۖ كَمَثَلِ غَيۡثٍ أَعۡجَبَ ٱلۡكُفَّارَ نَبَاتُهُۥ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَىٰهُ مُصۡفَرّٗا ثُمَّ يَكُونُ حُطَٰمٗا﴾

Să știți că viața lumească este doar joacă, distracție, podoabă, laudă între voi și întrecere în înmulțirea averilor și a copiilor. Ea seamănă cu o ploaie a cărei vegetație îi încântă pe cultivatori; apoi aceasta se usucă și o vezi îngălbenită, iar după aceea devine fărâme.

Coran 57:20

Allah Preaînaltul a mai spus:

﴿إِنَّمَا مَثَلُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا كَمَآءٍ أَنزَلْنَٰهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ فَٱخْتَلَطَ
بِهِۦ نَبَاتُ ٱلْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ ٱلنَّاسُ وَٱلْأَنْعَٰمُ حَتَّىٰٓ إِذَآ
أَخَذَتِ ٱلْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَٱزَّيَّنَتْ وَظَنَّ أَهْلُهَآ أَنَّهُمْ
قَٰدِرُونَ عَلَيْهَآ أَتَىٰهَآ أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَٰهَا حَصِيدًا
كَأَن لَّمْ تَغْنَ بِٱلْأَمْسِ ۚ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلْأَيَٰتِ
لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾

Viața lumească seamănă cu apa pe care o trimitem din cer și cu care se amestecă vegetația pământului, din care mănâncă oamenii și vitele. Când pământul își ia podoaba și se înfrumusețează, iar locuitorii lui cred că sunt stăpâni peste el, porunca Noastră îl ajunge noaptea ori ziua și îl facem asemenea unui ogor secerat, ca și cum nu ar fi fost înfloritor cu o zi înainte. Astfel lămurim semnele pentru niște oameni care cugetă.

Coran 10:24

Și Allah Preaînaltul a spus:

﴿وَٱضۡرِبۡ لَهُم مَّثَلَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا كَمَآءٍ أَنزَلۡنَٰهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ فَٱخۡتَلَطَ بِهِۦ نَبَاتُ ٱلۡأَرۡضِ فَأَصۡبَحَ هَشِيمًا تَذۡرُوهُ ٱلرِّيَٰحُۗ وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ مُّقۡتَدِرًا﴾

Dă-le drept pildă viața lumească: ea este asemenea apei pe care am trimis-o din cer și cu care s-a amestecat vegetația pământului, apoi aceasta s-a făcut uscătură împrăștiată de vânturi. Allah are putere asupra tuturor lucrurilor.

Coran 18:45

El, Preaînaltul, a numit-o „مَتَٰعُ ٱلۡغُرُورِ” („*o bucurie amăgitoare*”), ne-a oprit să ne lăsăm amăgiți de ea, ne-a arătat sfârșitul rău al celor amăgiți de ea, ne-a avertizat să nu ajungem la un sfârșit ca al lor și i-a mustrat pe cei care sunt mulțumiți cu ea și se simt în siguranță în ea.

Profetul, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui, a spus:

مَا لِي وَلِلدُّنْيَا؟! إِنَّمَا أَنَا كَرَاكِبٍ قَالَ فِي ظِلِّ شَجَرَةٍ، ثُمَّ رَاحَ وَتَرَكَهَا

Ce am eu de-a face cu lumea aceasta? Eu sunt doar asemenea unui călător care s-a odihnit la amiază la umbra unui copac, apoi a plecat și l-a lăsat în urmă.[19]

19 Trimiterea bibliografică a fost prezentată mai înainte, la versul 1 (p. 16).

În Musnad se găsește de la el, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui, un hadith al cărui înțeles este:

إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ طَعَامَ ابْنِ آدَمَ، وَمَا يَخْرُجُ مِنْهُ مَثَلًا لِلدُّنْيَا،
فَإِنَّهُ وَإِنْ قَزَّحَهُ وَمَلَّحَهُ فَلْيَنْظُرْ إِلَى مَاذَا يَصِيرُ

Allah a făcut din hrana fiului lui Adam și din ceea ce iese din el o pildă pentru lumea aceasta. Oricât ar condimenta-o și ar săra-o, să privească la ceea ce ajunge ea.[20]

Aḥmad, Musnad; formulare redată după înțeles de Ibn al-Qayyim

Nu se lasă amăgit de ea și nu-și află liniștea în ea decât omul cu năzuințe joase, cu minte neînsemnată și cu o vrednicie lipsită de noblețe.

20 Relatat de imamul Aḥmad în Musnad (21239). Formularea sa este: de la Ubayy ibn Kaʿb, Allah să fie mulțumit de el, care a spus că Trimisul lui Allah, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui, a spus:

إِنَّ مَطْعَمَ ابْنِ آدَمَ جُعِلَ مَثَلًا لِلدُّنْيَا، وَإِنْ قَزَّحَهُ وَمَلَّحَهُ،
فَانْظُرُوا إِلَى مَا يَصِيرُ

Hrana fiului lui Adam a fost făcută o pildă pentru lumea aceasta. Chiar dacă o condimentează și o sărează, priviți la ceea ce ajunge ea.

Aḥmad, 21239

Imamul Aḥmad a relatat de asemenea (15747), de la Al-Ḍaḥḥāk ibn Sufyān al-Kilābī, Allah să fie mulțumit de el:

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَهُ: «يَا ضَحَّاكُ مَا طَعَامُكَ؟» قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، اللَّحْمُ وَاللَّبَنُ؟ قَالَ: «ثُمَّ يَصِيرُ إِلَى مَاذَا؟» قَالَ: إِلَى مَا قَدْ عَلِمْتَ، قَالَ: «فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ ضَرَبَ مَا يَخْرُجُ مِنْ ابْنِ آدَمَ مَثَلًا لِلدُّنْيَا»

Trimisul lui Allah, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui, l-a întrebat: „Ḍaḥḥāk, care este hrana ta?" El a răspuns: „Trimis al lui Allah, carnea și laptele?" L-a întrebat: „Apoi la ce ajung?" El a răspuns: „La ceea ce știi." Atunci a spus: „Allah, Cel Slăvit și Preaînalt, a dat drept pildă pentru lumea aceasta ceea ce iese din fiul lui Adam."

Aḥmad, 15747

Al-Albānī l-a declarat autentic datorită relatărilor care îl susțin (ṣaḥīḥ li-ghayrihi), în Al-Silsilah al-Ṣaḥīḥah (382).
Despre cuvintele lui, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui, „chiar dacă o condimentează și o sărează", Ibn al-Athīr a spus: „Adică îi pune mirodenii; termenul vine de la qizḥ, adică mirodeniile care se pun în oală, precum chimionul, coriandrul și altele asemenea. Înțelesul este că hrana, oricât s-ar strădui omul să o pregătească cu migală și să o facă gustoasă, se întoarce la o stare pe care o urăște și o socotește murdară. La fel este și lumea, pentru a cărei înflorire și rânduire a mijloacelor ei se depune atâta râvnă: ea se întoarce la ruină și dispariție." Al-Nihāyah fī Gharīb al-Ḥadīth (4/58).

Al doilea: să știe că, dincolo de această lume, se află o locuință mai măreață ca rang și mai înaltă ca însemnătate, locuința care dăinuie. Raportul dintre lumea aceasta și ea este așa cum a spus Profetul, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui:

وَاللَّهِ مَا الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مِثْلُ مَا يَجْعَلُ أَحَدُكُمْ إِصْبَعَهُ هَذِهِ فِي الْيَمِّ، فَلْيَنْظُرْ بِمَ تَرْجِعُ؟

Pe Allah, lumea aceasta, în raport cu Viața de Apoi, este doar asemenea faptului că unul dintre voi își introduce acest deget în mare. Să privească apoi cu ce se întoarce![21]

Muslim, 2858

Cel desprins de ea este asemenea unui om care ține în mână un dirham fals, fără valoare, și căruia i se spune: *„Aruncă-l și vei primi în schimb, de pildă, o sută de mii de dinari!"* El îl aruncă din mână, sperând la acel câștig în schimbul lui.

Așadar, cel care se desprinde de lume o face pentru că dorința lui pentru ceva mai măreț decât ea este deplină.

Al treilea: să știe că detașarea de lume nu îl lipsește de nimic din ceea ce i-a fost scris să primească din ea și că lăcomia după ea nu îi aduce ceea ce nu i-a fost rânduit. Când este convins de acest lucru și îl cunoaște cu certitudine, detașarea de lume i se ușurează. Când ajunge la această convingere, când inima i se liniștește și știe că partea care îi este garantată din ea va veni la el, lăcomia, osteneala și strădania lui rămân risipite; iar omul chibzuit nu se mulțumește cu așa ceva pentru sine.

Aceste trei lucruri îi ușurează robului detașarea de lume și îi întăresc pașii pe această treaptă. Allah este Cel care dă izbândă cui voiește.»[22]

21 Relatat de Muslim în Ṣaḥīḥ (2858).

22 Ṭarīq al-Hijratayn (2/550–554).

Versurile 12–13: privirea limpede asupra lumii

Autorul poemului, Allah să aibă milă de el, a spus:

لَقَدْ نَظَرُوا قَوْمٌ بِعَيْنِ بَصِيرَةٍ
إِلَيْهَا فَلَمْ تَغُرَّهُمْ بِاخْتِيَالِهَا
أُولَئِكَ أَهْلُ اللَّهِ حَقًّا وَحِزْبُهُ
لَهُمْ جَنَّةُ الْفِرْدَوْسِ إِرْثًا وَيَا لَهَا!

12. Unii oameni au privit-o cu ochiul înțelegerii și n-au fost amăgiți de înfățișarea ei făloasă.

13. Aceștia sunt cu adevărat oamenii lui Allah și ceata Sa. Ei moștenesc Grădina al-Firdaws. Ce moștenire minunată!

Versurile 12–13

Aceasta este starea oamenilor adevărului și ai călăuzirii, a celor cărora Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, le-a dăruit izbândă, le-a deschis piepturile și i-a călăuzit pe calea Sa dreaptă. Ei au privit lumea „بعين بصيرة” („*cu ochiul înțelegerii*”). Privirea care vine din înțelegere și din cugetarea la adevărata natură a lumii, la micimea ei înaintea lui Allah, Cel Slăvit și Preaînalt, la cât de repede se sfârșește și dispare și la faptul că ea este o bucurie amăgitoare este privirea folositoare robului. Aceasta este privirea oamenilor călăuzirii și ai adevărului.

Prin cuvintele „فلم تغرهم” („*și nu i-a amăgit*”), autorul arată urmarea privirii folositoare amintite: lumea nu i-a amăgit.

Prin cuvintele „باختيالها” („*prin înfățișarea ei făloasă*”), se are în vedere podoaba, strălucirea și desfătarea ei.

Prin cuvintele „أولئك" („*aceștia*"), se referă la cei cărora Allah, Cel Slăvit și Preaînalt, le-a dat izbândă să cunoască adevărata natură a lumii și pe care ea nu i-a amăgit, fără ca ei să se lase înșelați de strălucirea ei.

Prin cuvintele „أهل الله حقا وحزبه" („*cu adevărat oamenii lui Allah și ceata Sa*"), sunt avuți în vedere apropiații și ocrotiții Lui, cei pe care i-a ales pentru mila Sa și pentru măreția harului Său, cei despre care Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, a spus:

﴿أَلَآ إِنَّ أَوْلِيَآءَ ٱللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾

Cu adevărat, apropiații lui Allah nu au a se teme și nici nu vor fi mâhniți.

Coran 10:62

Într-un hadith autentic de la Nobilul nostru Profet, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui, se arată că el a spus:

إِنَّ لِلَّهِ أَهْلِينَ مِنَ النَّاسِ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَنْ هُمْ؟
قَالَ: هُمْ أَهْلُ الْقُرْآنِ، أَهْلُ اللَّهِ وَخَاصَّتُهُ

Allah are, dintre oameni, apropiați ai Săi. Ei au întrebat: „Trimis al lui Allah, cine sunt aceștia?" El a răspuns: „Oamenii Coranului: oamenii lui Allah și cei aleși de El."[23]

Ibn Mājah, 215

Prin cuvintele „لهم جنة الفردوس" („*Ei au Grădina al-Firdaws*"), Allah, Binecuvântat și Preaînalt, le-a pregătit-o ca loc de primire, răsplată și cinstire.

23 Relatat de Ibn Mājah în Sunan (215). Al-Albānī l-a declarat autentic. Vezi Al-Silsilah al-Ḍaʿīfah (1582).

Prin cuvintele „إرثا ويا لها” (*„ca moștenire; și ce moștenire!”*), ce moștenire, ce binefacere și ce dar măreț! Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, spune:

﴿وَتِلْكَ ٱلْجَنَّةُ ٱلَّتِىٓ أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾

Acesta este Paradisul care v-a fost dat ca moștenire pentru ceea ce săvârșeați.
Coran 43:72

Aceștia sunt, așadar, moștenitorii acestei binefaceri mărețe și ai acestei cinstiri înalte: Grădina al-Firdaws.

Ḥāfiẓ Al-Nawawī, Allah să aibă milă de el, a menționat în introducerea folositoarei sale cărți Riyāḍ al-Ṣāliḥīn câteva versuri atribuite imamului Al-Shāfiʿī, Allah să aibă milă de el. Ele cuprind înțelesul la care a făcut trimitere autorul poemului:

إِنَّ لِلَّهِ عِبَادًا فُطَنَا
طَلَّقُوا الدُّنْيَا وَخَافُوا الْفِتَنَا

نَظَرُوا فِيهَا فَلَمَّا عَلِمُوا
أَنَّهَا لَيْسَتْ لِحَيٍّ وَطَنَا

جَعَلُوهَا لُجَّةً وَاتَّخَذُوا
صَالِحَ الْأَعْمَالِ فِيهَا سُفُنَا

Allah are robi cu mintea trează,
care s-au despărțit de lume și s-au temut de ispite.

Au privit-o, iar când au înțeles
că nu-i este celui viu o patrie,

au luat-o drept o mare adâncă și și-au făcut
din faptele drepte corăbii prin care s-o străbată.[24]
Versuri atribuite lui Al-Shāfiʿī

24 Riyāḍ al-Ṣāliḥīn, p. 27. Versurile se găsesc și în ediția tipărită a Dīwān-ului imamului Al-Shāfiʿī, p. 109.

Versurile 14–15: amăgirea și urmările ei

Autorul poemului, Allah să aibă milă de el, a spus:

وَمَالَ إِلَيْهَا آخَرُونَ لِجَهْلِهِمْ
فَلَمَّا اطْمَأَنُّوا أَرْشَقَتْهُمْ نِبَالُهَا

أُولَئِكَ قَوْمٌ آثَرُوهَا فَأُعْقِبُوا
بِهَا الْخِزْيَ فِي الْأُخْرَى، وَذَاقُوا وَبَالَهَا

14. Alții au înclinat către ea din neștiință. Iar când și-au găsit liniștea în ea, i-a lovit cu săgețile ei.

15. Sunt oameni care au preferat-o și care, din pricina ei, s-au ales cu umilința din viața de apoi, gustându-i urmările amare.

Versurile 14–15

Prin cuvintele „ومال إليها آخرون لجهلهم” („*Alții au înclinat către ea din neștiință*”), este înfățișată o altă categorie de oameni: cei pe care lumea i-a amăgit și i-a ispitit cu strălucirea ei. I-a distras prin desfătarea ei, podoaba ei le-a fermecat ochii și au înclinat către ea. Ea a devenit lucrul pe care îl urmăresc, cea mai mare preocupare a lor și țelul lor din urmă.

Prin cuvintele „لجهلهم” („*din neștiință*”), autorul poemului, Allah să aibă milă de el, arată că pricina acestei fascinații și amăgiri este necunoașterea lui Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, și a dreptului pe care ei sunt datori să I-l împlinească, precum și necunoașterea adevăratei naturi a lumii și a sfârșitului ei.

Prin cuvintele „فلما اطمأنوا” („*Iar când și-au găsit liniștea*”), se arată că ei s-au simțit în siguranță în această strălucire trecătoare

și în această desfătare pieritoare, închipuindu-și că vor rămâne pentru totdeauna în ea.

Prin cuvintele „أرشقتهم نبالها" („*i-a lovit cu săgețile ei*") — rashq înseamnă aruncarea, tragerea — se arată că lumea i-a izbit cu săgețile ei. Unii au pierit în neascultare, amăgire și îndepărtare de Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul. Altora, ceea ce li s-a dăruit din desfătarea și strălucirea lumii le-a sporit răzvrătirea și necredința. Alții și-au trăit viața lipsiți de dulceața ascultării și de bucuria apropierii de Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul. Ea i-a dus astfel la cea mai grea pieire.

Prin cuvintele „أولئك قوم آثروها" („*Sunt oameni care au preferat-o*"), ei au dat întâietate vieții lumești în fața Vieții de Apoi. Nu urmăreau și nu doreau decât lumea aceasta, așa cum a spus Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul:

﴿مَّن كَانَ يُرِيدُ ٱلْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهُۥ فِيهَا مَا نَشَآءُ لِمَن نُّرِيدُ﴾

Celui care voiește viața grabnic trecătoare îi grăbim în ea ceea ce voim, cui voim.
Coran 17:18

Care a fost, atunci, urmarea?

Prin cuvintele „فأعقبوا بها الخزي في الأخرى" („*s-au ales, din pricina ei, cu umilința din Viața de Apoi*"), urmarea a fost umilința în locuința de apoi, după cum Allah Preaînaltul a spus:

﴿ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُۥ جَهَنَّمَ يَصْلَىٰهَا مَذْمُومًا مَّدْحُورًا﴾

Apoi îi rânduim Gheena, în care va arde, osândit și alungat.
Coran 17:18

Prin cuvintele „وذاقوا وبالها" („*și i-au gustat urmările amare*"), wabāl înseamnă urmarea rea și sfârșitul nefast. Înțelesul este că ei

au gustat umilința și urmarea rea în ziua când vor sta înaintea lui Allah, Preaînaltul, în Viața de Apoi.

Ibn al-Qayyim, Allah să aibă milă de el, a spus: *„Când vezi că iubirea pentru Allah și pregătirea pentru întâlnirea cu El au plecat dintr-o inimă și că în locul lor s-au așezat iubirea pentru cele create, mulțumirea cu viața lumească și liniștea găsită în ea, să știi că acea inimă s-a prăbușit."*[25]

Versurile 16–17: dulceața lumii se schimbă

Autorul poemului, Allah să aibă milă de el, a spus:

فَقُلْ لِلَّذِينَ اسْتَعْذَبُوهَا: رُوَيْدَكُمْ!
سَيَنْقَلِبُ السَّمَّ النَّقِيعَ زُلَالُهَا

لِيَلْهُوا وَيَغْتَرُّوا بِهَا مَا بَدَا لَهُمْ
مَتَى تَبْلُغِ الْحُلْقُومَ تَصَرَّمُ حِبَالُهَا

16. Spune-le celor cărora li s-a părut dulce: „Nu vă grăbiți! Apele ei limpezi se vor schimba în otravă ucigătoare!"

17. Să se joace și să se lase amăgiți de ea oricât doresc! Când sufletul ajunge în gât, legăturile ei se rup.

Versurile 16–17

Prin cuvintele „فقل" („*Spune*"), i se adresează celui căruia Allah, Cel Slăvit și Preaînalt, i-a dat o bună înțelegere și cunoașterea stării lumii.

Prin cuvintele „للذين استعذبوها" („*celor care au găsit-o dulce*"), sunt vizați cei care s-au sprijinit pe dulceața și plăcerea ei și s-au lăsat fermecați de strălucirea ei.

25 Badā'i' al-Fawā'id (3/1200).

Prin cuvintele „رويدكم" („*Încetiniți!*"), li se spune să aibă răgaz și să privească la urmările acestei amăgiri și fascinații înainte de a regreta într-un loc în care regretul nu le va mai folosi. Să privească la ceea ce va ajunge lucrul pe care l-au găsit atât de dulce.

Prin cuvintele „سينقلب السم النقيع زلالها" („*Apa ei limpede se va schimba în otravă puternică*"), expresiile „السم النقيع", „سم ناقع" și „سم منقوع" desemnează o otravă cu un efect foarte vătămător și puternic. Înțelesul urmărit de autor, Allah să aibă milă de el, este că ceea ce vezi drept o apă dulce și limpede dintre desfătările lumii se va preschimba într-o otravă care îl vatămă și îl nimicește pe cel fermecat de dulceața și strălucirea lumii.

Prin cuvintele „ليلهوا ويغتروا بها ما بدا لهم" („*Să se distreze și să se lase amăgiți de ea cât voiesc*"), acestea sunt cuvinte cu o însemnătate mare. Celui fermecat de lume i se spune: *„Te-ai lăsat distras de această lume, de desfătarea și de strălucirea ei. Până când va ține această distracție? Aștepți să te surprindă și să te lovească moartea, în timp ce te afli în această nepăsare?"* Allah Preaînaltul spune:

﴿وَمَا تَدْرِى نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا ۖ وَمَا تَدْرِى نَفْسٌۢ بِأَىِّ أَرْضٍ تَمُوتُ﴾

Niciun suflet nu știe ce va dobândi mâine și niciun suflet nu știe în ce ținut va muri.

Coran 31:34

Când acești oameni distrași și nepăsători vor vedea moartea, își vor dori să li se mai dea răgaz, ca să săvârșească fapte drepte, altele decât cele pe care le săvârșeau. De aceea, despre Al-Ḥasan al-Baṣrī, Allah să aibă milă de el, se povestește:

أَنَّهُ أَرَادَ أَنْ يَعِظَ أَحَدَ الْمُفَرِّطِينَ الْمُعْرِضِينَ فَأَخَذَهُ إِلَى الْقُبُورِ، فَقَالَ لَهُ: يَا فُلَانُ لَوْ كُنْتَ مَكَانَ هَؤُلَاءِ مَاذَا تَتَمَنَّى؟ قَالَ: وَاللَّهِ أَتَمَنَّى أَنْ يُعِيدَنِيَ اللَّهُ لِلدُّنْيَا لِأَعْمَلَ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنْتُ أَعْمَلُ، فَقَالَ: يَا هَذَا أَنْتَ فِيمَا تَتَمَنَّاهُ، فَاعْمَلْ!

Voind să-l povățuiască pe unul dintre cei care își neglijau îndatoririle și întorceau spatele adevărului, l-a dus la morminte și i-a spus: „Omule, dacă ai fi în locul acestora, ce ți-ai dori?" El a răspuns: „Pe Allah, mi-aș dori ca Allah să mă întoarcă în lume, ca să săvârșesc fapte drepte, altele decât cele pe care le săvârșeam." El i-a spus atunci: „Omule, tu te afli acum în situația pe care ți-ai dori-o. Așadar, lucrează!"

Prin cuvintele „متى تبلغ الحلقوم تصرم حبالها" („*Când ajunge la gât, i se rup legăturile*"), când sufletul ajunge la gât, legăturile cu lumea se întrerup: legăturile și relațiile pe care omul le are în lume prin negoț, averi, palate sau altele. Toate acestea se vor sfârși și se vor rupe când sufletul ajunge la gât. Căci Profetul, binecuvântarea și pacea fie asupra lui, spune:

إِنَّ اللَّهَ يَقْبَلُ تَوْبَةَ الْعَبْدِ مَا لَمْ يُغَرْغِرْ

Allah primește căința robului câtă vreme sufletul acestuia nu i-a ajuns la gât.[26]

Al-Tirmidhī, 3537; Ibn Mājah, 4253

Adică, atât timp cât sufletul nu a ajuns la gât. Allah, Cel Slăvit și Preaînalt, a spus:

﴿حَتَّىٰٓ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ ٱلْمَوْتُ قَالَ إِنِّى تُبْتُ ٱلْـَٰٔنَ﴾

Până când moartea îl ajunge pe unul dintre ei, iar el spune: „Acum mă căiesc!”

Coran 4:18

Când moartea vine și devine un lucru văzut, iar sufletul ajunge la gât, căința nu-i mai folosește atunci celui care o face.

Prin aceste cuvinte, autorul poemului, Allah să aibă milă de el, urmărește să îndemne la grăbirea căinței, la întoarcerea spre ascultare și la revenirea la Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul.

26 Relatat de Al-Tirmidhī în Al-Jāmiʿ (3537), a cărui formulare este redată aici, și de Ibn Mājah în Al-Sunan (4253). Al-Albānī l-a declarat bun (ḥasan) în Ṣaḥīḥ al-Targhīb wa-l-Tarhīb (3143).

Versurile 18–20: cartea faptelor și răsplata

Autorul poemului, Allah să aibă milă de el, a spus:

وَيَوْمَ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ بِكَسْبِهَا
تَوَدُّ فِدَاءً لَوْ بَنِيهَا وَمَالَهَا

وَتَأْخُذُ إِمَّا بِالْيَمِينِ كِتَابَهَا
إِذَا أَحْسَنَتْ، أَوْ ضِدَّ ذَا بِشِمَالِهَا

وَيَبْدُو لَدَيْهَا مَا أَسَرَّتْ وَأَعْلَنَتْ
وَمَا قَدَّمَتْ مِنْ قَوْلِهَا وَفِعَالِهَا

18. În ziua când fiecărui suflet i se dă răsplata pentru ceea ce a agonisit, el ar dori să se răscumpere chiar și cu fiii și averea sa.

19. Își va lua cartea cu dreapta, dacă a făcut bine, sau, dimpotrivă, cu stânga.

20. Îi vor apărea cele ascunse și cele arătate, tot ceea ce a trimis înainte prin vorbele și faptele sale.

Versurile 18–20

Prin cuvintele „ويوم توفى كل نفس بكسبها” (*„În ziua când fiecărui suflet i se dă răsplata pentru ceea ce a agonisit”*), este vorba despre ceea ce a agonisit și a dobândit în această viață lumească. Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, spune:

﴿فَكَيْفَ إِذَا جَمَعْنَاهُمْ لِيَوْمٍ لَّا رَيْبَ فِيهِ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾

Cum va fi, atunci, când îi vom aduna într-o zi de care nu este nicio îndoială și fiecărui suflet i se va da pe deplin ceea ce a agonisit, fără ca ei să fie nedreptățiți?

Coran 3:25

Și El, Preaînaltul, spune:

﴿ثُمَّ تُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾

Apoi fiecărui suflet i se va da pe deplin ceea ce a agonisit, fără ca ei să fie nedreptățiți.

Coran 2:281

Cuvintele „مَّا كَسَبَتْ” (*„ceea ce a agonisit”*) arată faptele pe care sufletul le-a trimis înainte în această viață.

Cuvintele „تُوَفَّىٰ” (*„i se va da pe deplin”*) arată că sufletul își va primi răsplata întreagă în Ziua Învierii, când va sta înaintea lui Allah, Cel Slăvit și Preaînalt.

Robul trebuie să înțeleagă acest lucru: zilele, lunile și anii lui și toate vorbele și faptele săvârșite în ele sunt socotite în seama lui. În Ziua Învierii, el va primi pe deplin răsplata pentru toate acestea.

Prin cuvintele „تود فداء لو بنيها ومالها” („*ar dori să se răscumpere chiar și cu fiii și averea sa*”), cel care a întors spatele și și-a neglijat îndatoririle va regreta amarnic, în acea zi, neglijența și risipirea sa, când va vedea pedeapsa. Va dori să se răscumpere din pedeapsa și din mânia Celui Atotputernic, Cel Slăvit și Preaînalt, chiar și cu fiii și averea sa. Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, a spus:

﴿يَوَدُّ ٱلْمُجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِى مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍۭ بِبَنِيهِ وَصَٰحِبَتِهِۦ وَأَخِيهِ وَفَصِيلَتِهِ ٱلَّتِى تُـْٔوِيهِ وَمَن فِى ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنجِيهِ﴾

Nelegiuitul ar dori să se răscumpere de pedeapsa acelei zile cu fiii săi, cu soția și fratele său, cu neamul său care îi oferă adăpost și cu toți cei de pe pământ, numai să-l salveze.

Coran 70:11–14

Și El, Preaînaltul, spune:

﴿لِلَّذِينَ ٱسْتَجَابُوا۟ لِرَبِّهِمُ ٱلْحُسْنَىٰ ۚ وَٱلَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا۟ لَهُۥ لَوْ أَنَّ لَهُم مَّا فِى ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُۥ مَعَهُۥ لَٱفْتَدَوْا۟ بِهِۦٓ﴾

Cei care I-au răspuns Domnului lor au parte de răsplata cea mai bună. Iar cei care nu I-au răspuns, de-ar avea tot ceea ce este pe pământ și încă pe atât, ar da totul ca să se răscumpere.

Coran 13:18

Adică, pentru a se răscumpăra de pedeapsa și de osânda lui Allah.

Prin cuvintele „وتأخذ إما باليمين كتابها إذا أحسنت” („*Își va lua cartea cu dreapta, dacă a făcut bine*”), aceștia sunt cei din prima categorie amintită: cei cărora Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, le-a dat izbândă să dobândească știință folositoare și să împlinească fapte drepte, fără să se lase amăgiți de lume și de strălucirea ei. Ei își primesc cărțile în mâna dreaptă, drept răsplată pentru binele pe care l-au săvârșit în această viață lumească.

Prin cuvintele „أو ضد ذا بشمالها” („*sau, dimpotrivă, cu stânga*”), aceștia sunt cei din a doua categorie: cei care nu au făcut bine, ci au făcut rău și s-au lăsat amăgiți de viața lumească. Ei își primesc cartea în mâna stângă. Allah Preaînaltul a spus:

﴿فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ فَيَقُولُ هَآؤُمُ ٱقْرَءُوا۟ كِتَٰبِيَهْ
إِنِّى ظَنَنتُ أَنِّى مُلَٰقٍ حِسَابِيَهْ فَهُوَ فِى عِيشَةٍ رَّاضِيَةٍ فِى جَنَّةٍ
عَالِيَةٍ قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ كُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ هَنِيٓـًٔۢا بِمَآ أَسْلَفْتُمْ فِى ٱلْأَيَّامِ
ٱلْخَالِيَةِ وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ بِشِمَالِهِۦ فَيَقُولُ يَٰلَيْتَنِى لَمْ
أُوتَ كِتَٰبِيَهْ وَلَمْ أَدْرِ مَا حِسَابِيَهْ يَٰلَيْتَهَا كَانَتِ ٱلْقَاضِيَةَ مَآ
أَغْنَىٰ عَنِّى مَالِيَهْ ۜ هَلَكَ عَنِّى سُلْطَٰنِيَهْ خُذُوهُ فَغُلُّوهُ ثُمَّ ٱلْجَحِيمَ
صَلُّوهُ ثُمَّ فِى سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَٱسْلُكُوهُ﴾

Cât despre cel căruia i se dă cartea în mâna dreaptă, el va spune: „Luați și citiți cartea mea! Eu am fost convins că îmi voi întâlni socoteala.” El va avea o viață plăcută, într-o grădină înaltă, ale cărei roade sunt la îndemână. „Mâncați și beți cu plăcere pentru ceea ce ați trimis înainte în zilele trecute!” Cât despre cel căruia i se dă cartea în mâna stângă, el va spune: „De nu mi s-ar fi dat cartea mea și de n-aș fi știut care îmi este socoteala! De-ar fi fost aceea sfârșitul! Averea mea nu mi-a folosit la nimic. Mi-a pierit puterea.” „Luați-l și legați-l! Apoi ardeți-l în Iad! Apoi legați-l într-un lanț lung de șaptezeci de coți!”

Coran 69:19–32

Prin cuvintele „ويبدو لديها ما أسرت وأعلنت وما قدمت من قولها وفعالها” (*„Îi vor apărea cele ascunse și cele arătate, tot ceea ce a trimis înainte prin vorbele și faptele sale”*), în acea zi îi vor apărea omului faptele pe care le-a trimis înainte, așa cum Allah Preaînaltul a spus:

﴿عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ﴾

Fiecare suflet va ști ceea ce a trimis înainte și ceea ce a lăsat în urmă.

Coran 82:5

Atunci omul își va vedea toate faptele și le va găsi scrise în cartea faptelor sale, după cum Allah Preaînaltul a spus:

﴿لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّآ أَحْصَىٰهَا﴾

Nu lasă niciun lucru mic ori mare fără să-l fi socotit.

Coran 18:49

Omul își va găsi faptele prezente înaintea sa, apoi va fi răsplătit pentru ele. Allah Preaînaltul spune:

﴿لِيَجْزِيَ ٱلَّذِينَ أَسَـٰٓـُٔواْ بِمَا عَمِلُواْ وَيَجْزِيَ ٱلَّذِينَ أَحْسَنُواْ بِٱلْحُسْنَىٰ﴾

Ca să-i răsplătească pe cei care au făcut rău pentru ceea ce au săvârșit și să-i răsplătească pe cei care au făcut bine cu răsplata cea mai bună.

Coran 53:31

Și a mai spus:

﴿لِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍۭ بِمَا تَسْعَىٰ﴾

Ca fiecare suflet să fie răsplătit pentru ceea ce se străduiește.

Coran 20:15

فَمَنْ وَجَدَ خَيْرًا فَلْيَحْمَدِ اللَّهَ، وَمَنْ وَجَدَ غَيْرَ ذَلِكَ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ

Cel care găsește bine să-L laude pe Allah, iar cel care găsește altceva să nu se învinuiască decât pe sine.

Toate acestea îl cheamă pe rob la vigilență și trezvie, la fermitate și hotărâre. Îl cheamă să-și țină sufletul în frâul adevărului și al călăuzirii și să se ferească, cu cea mai mare grijă, de neglijență, delăsare, tergiversare și amânare.

Versurile 21–25: scrierea faptelor și răsplata celor fericiți

Autorul poemului, Allah să aibă milă de el, a spus:

بِأَيْدِي الْكِرَامِ الْكَاتِبِينَ مُسَطَّرٌ
فَلَمْ يُغْنِ عَنْهَا عُذْرُهَا وَجِدَالُهَا

Toate sunt așternute de mâinile nobililor scribi. Atunci scuzele și împotrivirea nu-i vor fi de niciun folos.

Versul 21

هُنَالِكَ تَدْرِي رِبْحَهَا وَخَسَارَهَا
وَإِذْ ذَاكَ تَلْقَى مَا إِلَيْهِ مَآلُهَا

Atunci își va cunoaște câștigul și pierderea și va întâlni locul către care îi este întoarcerea.

Versul 22

فَإِنْ تَكُ مِنْ أَهْلِ السَّعَادَةِ وَالتُّقَى
فَإِنَّ لَهَا الْحُسْنَى بِحُسْنِ فِعَالِهَا

De se va număra printre cei fericiți și evlavioși, va avea cea mai frumoasă răsplată pentru faptele sale frumoase.

Versul 23

تَفُوزُ بِجَنَّاتِ النَّعِيمِ وَحُورِهَا
وَتُحْبَرُ فِي رَوْضَاتِهَا وَظِلَالِهَا

Va dobândi Grădinile desfătării și femeile lor ḥūr și se va bucura în pajiștile și umbrele lor.

Versul 24

وَتُرْزَقُ مِمَّا تَشْتَهِي مِنْ نَعِيمِهَا
وَتَشْرَبُ مِنْ تَسْنِيمِهَا وَزُلَالِهَا

Va primi dintre desfătările lor tot ceea ce își dorește și va bea din Tasnīm și din apele lor limpezi.

Versul 25

Prin cuvintele „بأيدي الكرام الكاتبين مسطر" („*Toate sunt așternute de mâinile nobililor scribi*"), tot ceea ce robul trimite înainte prin vorbe ori fapte este scris de mâinile îngerilor scribi în cartea faptelor sale, după cum El, Preaslăvitul și Preaînaltul, a spus:

﴿مَّا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾

Nu rostește niciun cuvânt fără să aibă lângă el un supraveghetor pregătit.

Coran 50:18

Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, le-a încredințat îngerilor scrierea, consemnarea și înregistrarea faptelor. Ei scriu tot ceea ce spune și face robul, după cum Allah Preaînaltul a spus:

﴿كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَىٰٓ إِلَىٰ كِتَٰبِهَا ٱلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ
هَٰذَا كِتَٰبُنَا يَنطِقُ عَلَيْكُم بِٱلْحَقِّ ۚ إِنَّا كُنَّا نَسْتَنسِخُ مَا
كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾

Fiecare comunitate va fi chemată la cartea ei. „Astăzi sunteți răsplătiți pentru ceea ce săvârșeați. Aceasta este cartea Noastră, care mărturisește despre voi adevărul. Noi puneam să fie consemnat ceea ce săvârșeați."

Coran 45:28–29

Cuvintele „نَسْتَنسِخُ" (*„puneam să fie consemnat"*) au înțelesul: le-am poruncit îngerilor să vă scrie faptele. Ele sunt astfel socotite și așternute într-o carte pe care o veți găsi prezentă înaintea voastră în Ziua Învierii.

Prin cuvintele „فلم يغن عنها عذرها وجدالها" (*„Atunci scuzele și împotrivirea nu-i vor fi de niciun folos"*), dacă sufletul care și-a neglijat îndatoririle se ridică, în acea zi, să-și caute scuze ori să se împotrivească prin vorbe cu privire la starea și sfârșitul său, nici scuzele, nici împotrivirea nu-i vor folosi, căci aceea este ziua răsplății și a socotelii.

Prin cuvintele „هنالك تدري ربحها وخسارها" (*„Atunci își va cunoaște câștigul și pierderea"*), când omul își primește cartea și își găsește faptele socotite în seama sa, iar tot ce mai rămâne este venirea răsplății, atunci se arată câștigătorul, care se întoarce bucuros la ai săi, ori nenorocitul care a pierdut. Căutăm ocrotire la Allah!

Prin cuvintele „وإذ ذاك تلقى ما إليه مآلها” („*și va întâlni locul către care îi este întoarcerea*”), atunci își întâlnește sfârșitul spre care se îndreaptă, căci ziua aceea este ziua răsplății. Cel care a făcut bine ajunge să dobândească binele drept răsplată.
Allah Preaînaltul a spus:

﴿وَيَجْزِيَ ٱلَّذِينَ أَحْسَنُواْ بِٱلْحُسْنَىٰ﴾

Și să-i răsplătească pe cei care au făcut bine cu răsplata cea mai bună.
Coran 53:31

Și Allah Preaînaltul a spus:

﴿هَلْ جَزَآءُ ٱلْإِحْسَٰنِ إِلَّا ٱلْإِحْسَٰنُ﴾

Oare răsplata binelui poate fi altceva decât binele?
Coran 55:60

Iar cel care a făcut rău ajunge la pedeapsă și pierdere, după cum Allah Preaînaltul a spus:

﴿ثُمَّ كَانَ عَٰقِبَةَ ٱلَّذِينَ أَسَٰٓـُٔواْ ٱلسُّوٓأَىٰٓ﴾

Apoi urmarea celor care au făcut rău a fost cea mai rea.
Coran 30:10

După aceea, autorul poemului, Allah să aibă milă de el, a lămurit în amănunt sfârșitul celor care au făcut bine și sfârșitul celor care au făcut rău. Despre cei care au făcut bine și au câștigat, a spus:

Prin cuvintele „فإن تك من أهل السعادة والتقى” („*De se va număra printre cei fericiți și evlavioși*”), este vorba de robul care se află printre cei cărora Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, le-a scris

fericirea, i-a îndrumat pe calea ei și care au rămas statornici în teama de Allah, Cel Slăvit și Preaînalt.

Prin cuvintele „فإن لها الحسنى بحسن فعالها” („*va avea cea mai frumoasă răsplată pentru faptele sale frumoase*”), cei fericiți și evlavioși au la Allah răsplata cea mai bună pentru faptele frumoase pe care le-au trimis înainte în viața lumească. Apoi el, Allah să aibă milă de el, a lămurit răsplata și desfătarea:

Prin cuvintele „تفوز بجنات النعيم” („*Va dobândi Grădinile desfătării*”), acestea sunt cele pe care Allah, Cel Slăvit și Preaînalt, le-a pregătit ca loc de primire pentru robii Săi evlavioși și pentru apropiații Săi. Aceasta este izbânda măreață.

Prin cuvintele „وحورها” („*și femeile lor ḥūr*”), acest suflet dobândește ceea ce Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, le-a pregătit acolo din ḥūr al-ʿayn.

Prin cuvintele „وتحبر في روضاتها وظلالها” („*și se va bucura în pajiștile și umbrele lor*”), se va desfăta în grădinile Paradisului, după cum El, Preaslăvitul și Preaînaltul, a spus:

﴿فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ﴾

Ei se vor bucura într-o grădină.
Coran 30:15

Adică, vor avea parte de desfătare, bucurie și plăcere prin binefacerile Paradisului.

Prin cuvintele „وترزق” („*Va primi*”), este vorba despre ceea ce i se dă în Paradis.

Prin cuvintele „مما تشتهي من نعيمها” („*dintre desfătările lor, tot ceea ce își dorește*”), oamenii se vor bucura de desfătarea Paradisului, în care se află:

مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ، وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ، وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ

Ceea ce niciun ochi nu a văzut, nicio ureche nu a auzit și nici nu i-a trecut prin inimă vreunui om.

Allah Preaînaltul spune:

﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّآ أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَآءًۢ بِمَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ﴾

Niciun suflet nu știe ce bucurie a ochilor le-a fost ascunsă, ca răsplată pentru ceea ce săvârșeau.

Coran 32:17

Prin cuvintele „وتشرب من تسنيمها وزلالها” („*și va bea din Tasnīm și din apele lor limpezi*”), autorul face trimitere la cuvântul lui Allah, Cel Slăvit și Preaînalt:

﴿وَمِزَاجُهُۥ مِن تَسْنِيمٍ﴾

Iar amestecul său este din Tasnīm.

Coran 83:27

Aceasta este cea mai înaltă dintre băuturile Paradisului. De aceea, le este rezervată celor apropiați, după cum El, Preaslăvitul și Preaînaltul, a spus:

﴿يَشْرَبُ بِهَا ٱلْمُقَرَّبُونَ﴾

Din ea beau cei apropiați.
Coran 83:28

Versurile 26–28: Ziua Sporirii

Autorul poemului, Allah să aibă milă de el, a spus:

وَإِنَّ لَهُمْ يَوْمَ الْمَزِيدِ لَمَوْعِدًا
زِيَادَةَ زُلْفَى، غَيْرُهُمْ لَا يَنَالُهَا

Au o întâlnire făgăduită în Ziua Sporirii: încă și mai multă apropiere, pe care ceilalți n-o pot dobândi.
Versul 26

وُجُوهٌ إِلَى وَجْهِ الْإِلَهِ نَوَاظِرُ
لَقَدْ طَالَ مَا بِالدَّمْعِ كَانَ ابْتِلَالُهَا

Fețe care privesc Fața lui Dumnezeu, după ce îndelung au fost udate de lacrimi.
Versul 27

تَجَلَّى لَهَا الرَّبُّ الرَّحِيمُ مُسَلِّمًا
فَيَزْدَادُ مِنْ ذَاكَ التَّجَلِّي جَمَالُهَا

Domnul Cel Îndurător li Se arată, întâmpinându-le cu pace; iar frumusețea lor sporește prin această arătare.

Versul 28

Aceasta este cea mai măreață și mai deplină desfătare a locuitorilor Paradisului: privirea la Fața lui Allah Cel Nobil, Preaslăvitul și Preaînaltul. Ea este sporirea arătată în cuvântul Său, Cel Slăvit și Preaînalt:

﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُواْ ٱلْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ﴾

Cei care au făcut bine au parte de răsplata cea mai bună și de un spor.

Coran 10:26

Prin cuvintele „وإن لهم يوم المزيد لموعدا" („*Au o întâlnire făgăduită în Ziua Sporirii*"), Ziua Sporirii este ziua de vineri, în care Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, îi cinstește pe locuitorii Paradisului și le dă onoarea de a-L privi. Într-un hadith autentic de la Profetul nostru, binecuvântarea și pacea fie asupra lui, se arată că Jibrīl, pacea fie asupra lui, spune:

وَنَحْنُ نَدْعُوهُ فِي الْآخِرَةِ يَوْمَ الْمَزِيدِ

Iar noi, în Viața de Apoi, o numim Ziua Sporirii.[27]

Al-Ṭabarānī, Al-Muʿjam al-Awsaṭ, 2084

27 Relatat de Al-Ṭabarānī în Al-Muʿjam al-Awsaṭ (2084). Al-Albānī a spus în Ṣaḥīḥ al-Targhīb wa-l-Tarhīb (694): „ḥasan ṣaḥīḥ" (bun și autentic).

S-a mai relatat în mod autentic de la Profet, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui, că a spus:

فَلَيْسُوا هُمْ فِي الْجَنَّةِ بِأَشْوَقَ إِلَى شَيْءٍ مِنْهُمْ إِلَى يَوْمِ الْجُمُعَةِ، لِيَزْدَادُوا مِنْهُ كَرَامَةً، وَلِيَزْدَادُوا نَظَرًا إِلَى وَجْهِهِ عَزَّ وَجَلَّ

În Paradis, ei nu tânjesc după nimic mai mult decât după ziua de vineri, ca să primească prin ea încă și mai multă cinstire și să privească încă și mai mult la Fața Lui, Cel Slăvit și Preaînalt.[28]

Al-Bazzār, Al-Baḥr al-Zakhkhār, 7527

Prin cuvintele „زيادة زلفى" (*„încă și mai multă apropiere"*), vor avea parte de un spor de cinstire și de rang, dincolo de desfătarea măreață pe care Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, le-o dăruiește în Paradis, „مما لا عين رأت ولا أذن سمعت ولا خطر على قلب بشر" (*„din ceea ce niciun ochi nu a văzut, nicio ureche nu a auzit și nici nu i-a trecut prin inimă vreunui om"*). Pe lângă acestea, El îi cinstește cu vederea Sa, Preaînaltul. În această privință, Allah, Cel Slăvit și Preaînalt, spune:

﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُواْ ٱلْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ﴾

Cei care au făcut bine au parte de răsplata cea mai bună și de un spor.

Coran 10:26

În Sunna s-a arătat în mod autentic că această sporire înseamnă privirea la Fața Lui, Cel Slăvit și Preaînalt.[29]

28 Relatat de Al-Bazzār în Al-Baḥr al-Zakhkhār (7527). Al-Albānī l-a declarat bun (ḥasan) în Ṣaḥīḥ al-Targhīb wa-l-Tarhīb (3761).

29 Relatat de Muslim în Ṣaḥīḥ (181).

Prin cuvintele „غيرهم لا ينالها" („*pe care ceilalți n-o pot dobândi*"), Allah, Cel Slăvit și Preaînalt, spune:

﴿كَلَّآ إِنَّهُمْ عَن رَّبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّمَحْجُوبُونَ﴾

Nu! În ziua aceea, ei vor fi lipsiți de vederea Domnului lor.
Coran 83:15

Așadar, oamenilor credinței le-a fost făgăduită vederea Lui și nimeni altcineva nu dobândește această cinste.
Profetul, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui, le-a vestit oamenilor credinței această mare cinstire, spunând:

إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ رَبَّكُمْ كَمَا تَرَوْنَ هَذَا الْقَمَرَ، لَا تُضَامُونَ فِي رُؤْيَتِهِ، فَإِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ لَا تُغْلَبُوا عَلَى صَلَاةٍ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ، وَصَلَاةٍ قَبْلَ غُرُوبِ الشَّمْسِ، فَافْعَلُوا

Îl veți vedea pe Domnul vostru așa cum vedeți această lună și nu veți întâmpina nicio dificultate în a-L vedea. Dacă puteți să nu fiți împiedicați de la o rugăciune înainte de răsăritul soarelui și de la o rugăciune înainte de apusul soarelui, atunci faceți astfel![30]
Al-Bukhārī, 7434; Muslim, 633

Prin cuvintele „وجوه" („*Fețe*"), este vorba despre fețele oamenilor credinței.

30 Relatat de Al-Bukhārī în Ṣaḥīḥ (7434) și de Muslim în Ṣaḥīḥ (633).

Prin cuvintele „إلى وجه الإله نواظر” („*care privesc Fața lui Dumnezeu*”), ei privesc cu adevărat, cu ochii lor, după cum Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, a spus:

﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ﴾

În ziua aceea, unele fețe vor fi strălucitoare, privind către Domnul lor.

Coran 75:22–23

Cuvintele „نَّاضِرَةٌ” („*strălucitoare*”) arată frumusețea și strălucirea.

Cuvintele „إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ” („*privind către Domnul lor*”) arată că privesc cu ochii lor.

Al-Ḥasan al-Baṣrī, Allah să aibă milă de el, a spus:

وَحَقَّ لَهَا أَنْ تَنْضَرَ وَهِيَ تَنْظُرُ إِلَى الْخَالِقِ

Și pe bună dreptate strălucește, când Îl privește pe Creator.[31]

Al-Ṭabarī, Jāmiʿ al-Bayān, 23/507

Prin cuvintele „لقد طال ما بالدمع كان ابتلالها” („*după ce îndelung au fost udate de lacrimi*”), cât de des li s-au udat ochii de lacrimi în această lume! Poate că lacrimile se leagă aici de cele amintite mai înainte, adică de dorul de a-L privi pe Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul. Imamul Ibn al-Qayyim, Allah să aibă milă de el, a arătat că plânsul este de mai multe feluri și că printre ele se află plânsul din iubire și dor.[32]

31 Al-Ṭabarī, Jāmiʿ al-Bayān (23/507).

32 Zād al-Maʿād fī Hady Khayr al-ʿIbād (1/177). El, Allah să aibă milă de el, a amintit șase feluri de plâns: primul, plânsul din milă și duioșie; al doilea, plânsul din teamă și frică plină de evlavie; al treilea, plânsul din iubire și dor; al patrulea, plânsul de bucurie și veselie; al cincilea, plânsul din tulburare la venirea durerii și din neputința de a o îndura; al șaselea, plânsul de tristețe.

Cât de mult au tânjit inimile lor, cât le-au dorit sufletele și cât de mari le-au fost nădejdea și așteptarea! În această lume, ei au înmulțit rugăciunile prin care Îi cereau Domnului lor să-i cinstească cu această vedere, urmând pilda Profetului lor, binecuvântarea și pacea fie asupra lui, în cererea sa:

وَأَسْأَلُكَ لَذَّةَ النَّظَرِ إِلَى وَجْهِكَ، وَالشَّوْقَ إِلَى لِقَائِكَ، فِي غَيْرِ ضَرَّاءَ مُضِرَّةٍ، وَلَا فِتْنَةٍ مُضِلَّةٍ

Și Îți cer bucuria de a privi Fața Ta și dorul întâlnirii cu Tine, fără vreo suferință vătămătoare și fără vreo ispită care să ducă la rătăcire.[33]

Al-Nasā'ī, Al-Mujtabā, 1305

Prin cuvintele „تجلى لها الرب الرحيم مسلما" („*Domnul Cel Îndurător li Se arată, întâmpinându-le cu pace*"), tajallī înseamnă arătarea deplină. Allah, Cel Slăvit și Preaînalt, Se arată acelor fețe, iar ele sporesc în cinstire și înălțare privind la Nobilul lor Domn. Prin cuvintele „الرب الرحيم" („*Domnul Cel Îndurător*"), autorul poemului a amintit numele lui Allah Preaînaltul, „*Cel Îndurător*", pentru a arăta că ei dobândesc această mare cinstire numai prin mila lui Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul. Allah Preaînaltul spune:

﴿وَكَانَ بِٱلْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا﴾

Și El este Îndurător față de credincioși.

Coran 33:43

33 Relatat de Al-Nasā'ī în Al-Mujtabā (1305). Al-Albānī l-a declarat autentic în Ṣaḥīḥ al-Kalim al-Ṭayyib (106).

S-a relatat în mod autentic că Profetul, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui, a spus:

فَيَتَجَلَّى لَهُمْ يَضْحَكُ

Și li Se arată râzând.[34]
Muslim, 191

Adică, Allah Se arată credincioșilor în Ziua Învierii.
Prin cuvintele „مسلما" („*întâmpinându-le cu pace*"), este după cum a venit în Nobilul Coran:

﴿سَلَٰمٌ قَوْلًا مِّن رَّبٍّ رَّحِيمٍ﴾

„Pace!", cuvânt de la un Domn Îndurător.
Coran 36:58

Autorul poemului, Allah să aibă milă de el, a făcut astfel trimitere la acest verset în prima parte a versului.
Prin cuvintele „فيزداد من ذاك التجلي جمالها" („*iar frumusețea lor sporește prin această arătare*"), ei sporesc în frumusețe și splendoare după această arătare. De fiecare dată când se repetă privirea la Domnul Cel Măreț, frumusețea și splendoarea lor sporesc. De la Anas, Allah să fie mulțumit de el, se relatează că Trimisul lui Allah, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui, a spus:

إِنَّ فِي الْجَنَّةِ سُوقًا، يَأْتُونَهَا كُلَّ جُمُعَةٍ، فَتَهُبُّ رِيحُ الشَّمَالِ
فَتَحْثُو فِي وُجُوهِهِمْ وَثِيَابِهِمْ، فَيَزْدَادُونَ حُسْنًا وَجَمَالًا،

34 Relatat de Muslim în Ṣaḥīḥ (191).

فَيَرْجِعُونَ إِلَى أَهْلِيهِمْ وَقَدِ ازْدَادُوا حُسْنًا وَجَمَالًا، فَيَقُولُ لَهُمْ أَهْلُوهُمْ: وَاللَّهِ لَقَدِ ازْدَدْتُمْ بَعْدَنَا حُسْنًا وَجَمَالًا، فَيَقُولُونَ: وَأَنْتُمْ وَاللَّهِ لَقَدِ ازْدَدْتُمْ بَعْدَنَا حُسْنًا وَجَمَالًا

În Paradis este o piață la care ei vin în fiecare vineri. Se stârnește un vânt dinspre nord, suflând peste fețele și veșmintele lor, iar ei sporesc în frumusețe și splendoare. Se întorc apoi la ai lor, după ce au sporit în frumusețe și splendoare. Cei din familie le spun: „Pe Allah, de când ne-am despărțit, ați sporit în frumusețe și splendoare!" Ei răspund: „Și voi, pe Allah, de când ne-am despărțit, ați sporit în frumusețe și splendoare!"[35]

Muslim, 2833

Shaykh al-Islām Ibn Taymiyyah, Allah să aibă milă de el, a spus: *„Este posibil ca acest hadith să fie o redare prescurtată din celelalte relatări: pricina acestei sporiri este vederea lui Allah Preaînaltul, împreună cu cele care o însoțesc."*[36]
Acest înțeles este arătat și de nobilul verset amintit mai înainte:

﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ﴾

În ziua aceea, unele fețe vor fi strălucitoare, privind către Domnul lor.

Coran 75:22–23

35 Relatat de Muslim în Ṣaḥīḥ (2833).
36 Majmūʿ al-Fatāwā (6/408).

În Ṣaḥīḥ Muslim, într-un hadith relatat de Ṣuhayb, Allah să fie mulțumit de el, de la Profet, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui, se spune:

إِذَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ، يَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: تُرِيدُونَ شَيْئًا أَزِيدُكُمْ؟ فَيَقُولُونَ: أَلَمْ تُبَيِّضْ وُجُوهَنَا؟ أَلَمْ تُدْخِلْنَا الْجَنَّةَ، وَتُنَجِّنَا مِنَ النَّارِ؟ قَالَ: فَيَكْشِفُ الْحِجَابَ، فَمَا أُعْطُوا شَيْئًا أَحَبَّ إِلَيْهِمْ مِنَ النَّظَرِ إِلَى رَبِّهِمْ عَزَّ وَجَلَّ، ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ

Când locuitorii Paradisului intră în Paradis, Allah, Binecuvântat și Preaînalt, spune: „Doriți să vă dau ceva în plus?" Ei răspund: „Nu ne-ai luminat fețele? Nu ne-ai făcut să intrăm în Paradis și nu ne-ai salvat de Foc?" A spus: „Atunci ridică vălul și nu li se dă nimic mai drag decât privirea la Domnul lor, Cel Slăvit și Preaînalt." Apoi a recitat acest verset:

Muslim, 181

﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُواْ ٱلْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ﴾

Cei care au făcut bine au parte de răsplata cea mai bună și de un spor.[37]

Coran 10:26

37 Ṣaḥīḥ Muslim (181).

Versurile 29–32: sălașul și podoabele Paradisului

Autorul poemului, Allah să aibă milă de el, a spus:

بِمَقْعَدِ صِدْقٍ حَبَّذَا الْجَارُ رَبُّهُمْ

وَدَارِ خُلُودٍ لَمْ يَخَافُوا زَوَالَهَا

Într-un sălaș al adevărului — ce minunat Vecin este Domnul lor! — și într-o locuință veșnică, de a cărei pieire nu se tem.

Versul 29

فَوَاكِهُهَا مِمَّا تَلَذُّ عُيُونُهُمْ

وَتَطَّرِدُ الْأَنْهَارُ بَيْنَ خِلَالِهَا

Fructele ei sunt dintre cele care le încântă ochii, iar râurile curg fără oprire printre locurile ei.

Versul 30

عَلَى سُرُرٍ مَوْضُونَةٍ، ثُمَّ فُرُشُهُمْ

كَمَا قَالَ فِيهَا رَبُّنَا وَاصِفًا لَهَا

Pe paturi țesute, iar așternuturile lor sunt așa cum le-a descris Domnul nostru:

Versul 31

بَطَائِنُهَا إِسْتَبْرَقٌ، كَيْفَ ظَنُّكُمْ
ظَوَاهِرُهَا؟! لَا مُنْتَهَى لِجَمَالِهَا

Căptușelile lor sunt din brocart gros. Cum vă închipuiți înfățișarea lor din afară? Frumusețea lor n-are capăt!

Versul 32

Acestea sunt câteva dintre descrierile Paradisului, în lumina celor arătate de texte și a dovezilor care au venit cu privire la el. Prin cuvintele *„بمقعد صدق”* (*„Într-un sălaș al adevărului”*), prin sălașul adevărului se înțelege Paradisul, după cum Allah Preaînaltul a spus:

﴿إِنَّ ٱلْمُتَّقِينَ فِى جَنَّٰتٍ وَنَهَرٍ فِى مَقْعَدِ صِدْقٍ عِندَ
مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ﴾

Cei evlavioși vor fi în grădini și printre râuri, într-un sălaș al adevărului, lângă un Stăpân Atotputernic.

Coran 54:54–55

Paradisul a fost numit *„sălaș al adevărului”* fiindcă acolo se dobândește orice lucru bun, orice desfătare, bucurie și încântare a ochilor. Printre acestea se află și vecinătatea Domnului lumilor, Cel Slăvit și Preaînalt, după cum se va arăta. Lucrul desăvârșit este descris prin acest atribut, așa cum spunem *„iubire adevărată”*, *„afecțiune adevărată”* și altele asemenea.

Prin cuvintele „حبذا الجار ربهم” („*ce minunat Vecin este Domnul lor!*”), printre dovezile pentru acest lucru se află cererea soției lui Faraon:

﴿إِذْ قَالَتْ رَبِّ ٱبْنِ لِى عِندَكَ بَيْتًا فِى ٱلْجَنَّةِ﴾

Când a spus: „Doamne, clădește-mi la Tine o casă în Paradis!”
Coran 66:11

Învățații au spus:

﴿إِنَّهَا اخْتَارَتْ فِي دُعَائِهَا الْجَارَ قَبْلَ الدَّارِ﴾

În cererea sa, ea a ales Vecinul înaintea casei.[38]
Ibn Kathīr, Tafsīr al-Qurʾān al-ʿAẓīm, 14/66

Prin cuvintele „ودار خلود” („*și într-o locuință veșnică*”), dintre cinstirile pe care Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, le dăruiește locuitorilor Paradisului face parte aceea că îi lasă să rămână acolo pentru veci. Desfătarea Paradisului nu se schimbă, nu dispare, nu se întrerupe și nu piere.

Prin cuvintele „لم يخافوا زوالها” („*de a cărei pieire nu se tem*”), este spre deosebire de desfătarea pe care omul o dobândește în lume: în scurt timp ea se întrerupe și dispare, după cum s-a arătat mai înainte.

38 Vezi Ibn Kathīr, Tafsīr al-Qurʾān al-ʿAẓīm (14/66).

Prin cuvintele „فواكهها مما تلذ عيونهم” („*Fructele ei sunt dintre cele care le încântă ochii*”), în Paradis se află fructe și bucate dintre cele mai plăcute și mai bune. Din frumusețea fructelor Paradisului face parte faptul că ochii se desfată cu ele înaintea stomacurilor, după cum Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, a spus:

﴿وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ ٱلْأَنفُسُ وَتَلَذُّ ٱلْأَعْيُنُ ۖ وَأَنتُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾

Acolo se află tot ceea ce își doresc sufletele și tot ceea ce încântă ochii, iar voi veți rămâne acolo pentru veci.
Coran 43:71

Prin cuvintele „وتطرد الأنهار بين خلالها” („*iar râurile curg fără oprire printre locurile ei*”), râurile curg prin acest Paradis, după cum Allah Preaînaltul a spus:

تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ

Pe sub ele curg râuri.

Aceste cuvinte se găsesc în mai multe versete.

Prin cuvintele „على سرر موضونة” („*Pe paturi țesute*”), ei se reazemă și se așază pe paturi împletite.
Prin cuvintele „موضونة” („*țesute*”), înseamnă împletite cu aur și nestemate. Aceasta este culmea frumuseții, a splendorii și a desăvârșirii, după cum Allah Preaînaltul a spus:

﴿عَلَىٰ سُرُرٍ مَّوْضُونَةٍ مُّتَّكِـِٔينَ عَلَيْهَا مُتَقَٰبِلِينَ﴾

Pe paturi împletite, rezemați pe ele, față în față.
Coran 56:15–16

Prin cuvintele „ثم فرشهم بطائنها إستبرق” („*iar așternuturile lor au căptușeli din brocart gros*”), așternuturile pe care se așază au căptușeli din istabraq, adică din mătase groasă, după cum El, Preaslăvitul și Preaînaltul, spune:

﴿مُتَّكِـِٔينَ عَلَىٰ فُرُشٍۭ بَطَآئِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ ۚ وَجَنَى ٱلْجَنَّتَيْنِ دَانٍ﴾

Rezemându-se pe așternuturi ale căror căptușeli sunt din brocart gros, iar roadele celor două grădini sunt aproape.
Coran 55:54

Prin cuvintele „كيف ظنكم ظواهرها” („*Cum vă închipuiți înfățișarea lor din afară?*”), dacă până și căptușelile, care de obicei nu se văd, sunt atât de frumoase și de minunate, cum să ne închipuim partea lor din afară?

Prin cuvintele „لا منتهى لجمالها” („*Frumusețea lor n-are capăt*”), frumusețea înfățișării lor din afară nu are sfârșit.
Acest înțeles pe care autorul l-a cuprins în vers s-a relatat de la mai mulți Companioni, Allah să fie mulțumit de ei, printre care Ibn Masʿūd și Abū Hurayrah, Allah să fie mulțumit de amândoi. Despre acest verset, ei au spus:

قَدْ أُخْبِرْتُمْ بِالْبَطَائِنِ، فَكَيْفَ لَوْ أُخْبِرْتُمْ بِالظَّوَاهِرِ؟

Vi s-a vorbit despre căptușeli. Dar cum ar fi dacă vi s-ar vorbi despre partea din afară?[39]

39 Relatat de Al-Ṭabarī în Jāmiʿ al-Bayān (22/243). Vezi și Al-Baghawī, Maʿālim al-Tanzīl (4/293).

Lui Saʿīd ibn Jubayr, Allah să aibă milă de el, i s-a spus:

هَذِهِ الْبَطَائِنُ مِنْ إِسْتَبْرَقٍ، فَمَا الظَّوَاهِرُ؟ قَالَ: هَذَا مِمَّا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ

Aceste căptușeli sunt din brocart gros; dar cum este partea din afară? El a răspuns: „Aceasta intră în cele despre care Allah, Cel Slăvit și Preaînalt, a spus:"

﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّآ أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ﴾

Niciun suflet nu știe ce bucurie a ochilor le-a fost ascunsă.[40]

Coran 32:17

Într-un hadith autentic, Profetul, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui, a spus:

قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: أَعْدَدْتُ لِعِبَادِيَ الصَّالِحِينَ مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ، وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ، وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ

Allah, Cel Slăvit și Preaînalt, a spus: „Le-am pregătit robilor Mei drepți ceea ce niciun ochi nu a văzut, nicio ureche nu a auzit și nici nu i-a trecut prin inimă vreunui om."[41]

Muslim, 2824

40 Cele două surse menționate mai înainte.

41 Relatat de Muslim în Ṣaḥīḥ (2824).

Versurile 33–36: pierderea și pedeapsa

Autorul poemului, Allah să aibă milă de el, a spus:

وَإِنْ تَكُنِ الْأُخْرَى فَوَيْلٌ وَحَسْرَةٌ
وَنَارُ جَحِيمٍ مَا أَشَدَّ نَكَالَهَا

Iar de va fi cealaltă soartă, vai, câtă pierdere și cât amar! Focul Iadului — cât de aspră îi este pedeapsa!

Versul 33

لَهُمْ تَحْتَهُمْ مِنْهَا مِهَادٌ، وَفَوْقَهُمْ
غَوَاشٍ، وَمِنْ يَحْمُومٍ سَاءَ ظِلَالُهَا

Vor avea dedesubt așternut din el și, deasupra lor, învelitori; iar umbra lui de fum negru — cât este de rea!

Versul 34

طَعَامُهُمُ الْغِسْلِينُ فِيهَا، وَإِنْ سُقُوا
حَمِيمًا بِهِ الْأَمْعَاءُ كَانَ انْحِلَالُهَا

Hrana lor acolo este puroiul gislīn; iar dacă primesc apă clocotită de băut, măruntaiele li se rup din pricina ei.

Versul 35

أَمَانِيُّهُمْ فِيهَا الْهَلَاكُ، وَمَا لَهُمْ
خُرُوجٌ، وَلَا مَوْتٌ، كَمَا لَا فَنَا لَهَا

Dorința lor acolo este să piară; însă nu au ieșire, nici moarte, după cum nici ea nu are sfârșit.

Versul 36

Acestea se leagă de cele arătate mai înainte. După ce a pomenit prima categorie în cuvintele „فإن تك من أهل السعادة” („*De se va număra printre cei fericiți*”) și a arătat starea lor și desfătarea și fericirea pe care Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, le-a pregătit-o, a trecut la cealaltă categorie.

Prin cuvintele „وإن تكن الأخرى” („*Iar de va fi cealaltă soartă*”), este vorba despre cei nenorociți și pierduți.

Prin cuvintele „فويل وحسرة” („*vai, câtă pierdere și cât amar!*”), wail înseamnă pieire. S-a mai spus că înseamnă umilință, că înseamnă pedeapsă ori că este o vale din Gheena.
Cuvântul „ويل” (wail) a venit în mai multe locuri din Coran ca amenințare pentru cei care tăgăduiesc și întorc spatele. Printre acestea se află:

﴿فَوَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾

Vai, în ziua aceea, celor care tăgăduiesc!

Coran 52:11

Și cuvântul Lui, Cel Slăvit și Preaînalt:

﴿وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ﴾

Vai celor care înșală la măsură!

Coran 83:1

Și cuvântul Lui, Cel Slăvit și Preaînalt:

﴿وَيۡلٞ لِّكُلِّ هُمَزَةٖ لُّمَزَةٍ﴾

Vai oricărui clevetitor și batjocoritor!
Coran 104:1

Prin cuvintele „وحسرة" („*și cât amar!*"), este vorba despre regret și mâhnire, într-un timp în care regretul nu mai folosește. Ziua Învierii a fost numită *„Ziua Regretului"*, în cuvântul Lui, Cel Slăvit și Preaînalt:

﴿وَأَنذِرۡهُمۡ يَوۡمَ ٱلۡحَسۡرَةِ﴾

Și avertizează-i despre Ziua Regretului!
Coran 19:39

Aceasta fiindcă ei vor fi cuprinși de regret și li se vor rupe inimile de mâhnire și părere de rău pentru ceea ce au trimis înainte în lume, însă acestea nu le aduc niciun folos și nu le sunt de niciun ajutor.

Prin cuvintele „ونار جحيم ما أشد نكالها" („*Focul Iadului — cât de aspră îi este pedeapsa!*"), nakāl înseamnă pedeapsă. Sensul este: cât de aspră este pedeapsa pregătită în Foc pentru cei nefericiți! Autorul poemului, Allah să aibă milă de el, a dat câteva exemple ale acestei pedepse:

Prin cuvintele „لهم تحتهم منها مهاد وفوقهم غواش” („*Vor avea dedesubt așternut din el și, deasupra lor, învelitori*”), el, Allah să aibă milă de el, face trimitere la cuvântul lui Allah, Cel Slăvit și Preaînalt, din Sura al-Aʿrāf:

﴿لَهُم مِّن جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِن فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلظَّٰلِمِينَ﴾

Ei au așternut din Gheena și, deasupra lor, învelitori. Astfel îi răsplătim pe cei nedrepți.

Coran 7:41

Cuvintele „لَهُم مِّن جَهَنَّمَ مِهَادٌ” („*Ei au așternut din Gheena*”) arată că mihād este așternutul: așternutul pe care stau este din Gheena.

Cuvintele „وَمِن فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ” („*și, deasupra lor, învelitori*”) arată că este vorba despre o învelitoare. Învelitoarea și acoperământul lor sunt din Gheena.

Prin cuvintele „ومن يحموم ساء ظلالها” („*iar umbra lui de fum negru — cât este de rea!*”), el, Allah să aibă milă de el, face trimitere la cele arătate de cuvântul lui Allah, Cel Slăvit și Preaînalt, din Sura al-Wāqiʿah:

﴿وَأَصْحَٰبُ ٱلشِّمَالِ مَآ أَصْحَٰبُ ٱلشِّمَالِ فِى سَمُومٍ وَحَمِيمٍ وَظِلٍّ مِّن يَحْمُومٍ لَّا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ﴾

Iar oamenii stângii — ce sunt oamenii stângii! — vor fi într-un vânt arzător și în apă clocotită, la umbra unui fum negru, nici răcoroasă, nici plăcută.

Coran 56:41–44

Umbra în care caută adăpost este din yaḥmūm, adică din fum foarte negru. Este ca și cum ar fi fugit de vântul arzător spre o umbră de fum negru.

Cuvintele „لَّا بَارِدٍ” („*nici răcoroasă*”) arată că este un loc și un

sălaș de o căldură cumplită.

Cuvintele „وَلَا كَرِيمٍ” („*nici plăcută*”) arată că nu are o înfățișare

frumoasă.

Prin cuvintele „طعامهم الغسلين” („*Hrana lor acolo este puroiul gislīn*”),

Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, a spus:

﴿فَلَيْسَ لَهُ ٱلْيَوْمَ هَٰهُنَا حَمِيمٌ وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ﴾

Astăzi el nu are aici niciun prieten apropiat și nicio hrană, afară de gislīn.

Coran 69:35–36

Gislīn este puroiul locuitorilor Focului, care iese din rănile și ulcerațiile lor.

Prin cuvintele „وإن سقوا حميما به الأمعاء كان انحلالها” („*iar dacă primesc apă clocotită de băut, măruntaiele li se rup din pricina ei*”), dacă mănâncă din acest gislīn, ei se grăbesc să caute apă pe care s-o bea. Li se dă însă să bea apă clocotită, de o căldură cumplită, care le rupe măruntaiele când o beau. Allah Preaînaltul a spus:

﴿وَسُقُوا۟ مَآءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَآءَهُمْ﴾

Și li se dă să bea apă clocotită, care le rupe măruntaiele.

Coran 47:15

În încheiere, el, Allah să aibă milă de el, a amintit patru stări ale necredincioșilor în focul Gheenei:

Prima stare: „أمانيهم فيها الهلاك” („*Dorința lor acolo este să piară*”):

cea mai mare dorință a lor, după ce vor vedea grozăviile Focului și vor îndura acolo cea mai aspră pedeapsă, este ca Allah, Cel Slăvit și Preaînalt, să le pună capăt. El, Preaslăvitul și Preaînaltul, a spus:

﴿وَنَادَوْا۟ يَـٰمَـٰلِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ ۖ قَالَ إِنَّكُم مَّـٰكِثُونَ﴾

Și vor striga: „Mālik, să ne pună capăt Domnul tău!” El va spune: „Voi rămâneți aici.”
Coran 43:77

Și cuvântul Lui, Cel Slăvit și Preaînalt:

﴿وَيَقُولُ ٱلْكَافِرُ يَـٰلَيْتَنِى كُنتُ تُرَٰبًۢا﴾

Iar necredinciosul va spune: „De-aș fi fost țărână!”
Coran 78:40

A doua stare: „وما لهم خروج” („*însă nu au ieșire*”): nu au ieșire din el, după cum Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, a spus:

﴿وَمَا هُم بِخَـٰرِجِينَ مِنَ ٱلنَّارِ﴾

Și ei nu vor ieși din Foc.
Coran 2:167

A treia stare: „ولا موت” („*nici moarte*”): Allah Preaînaltul a spus:

﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا۟ وَلَا
يُخَفَّفُ عَنْهُم مِّنْ عَذَابِهَا ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِى كُلَّ كَفُورٍ وَهُمْ

يَصْطَرِخُونَ فِيهَا رَبَّنَآ أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَٰلِحًا غَيْرَ ٱلَّذِى كُنَّا
نَعْمَلُ ۚ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرَ وَجَآءَكُمُ ٱلنَّذِيرُ ۖ
فَذُوقُوا۟ فَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِن نَّصِيرٍ ﴿

Cei care nu au crezut au parte de focul Gheenei. Nu li se hotărăște moartea, ca să poată muri, și nici nu li se ușurează nimic din pedeapsa ei. Astfel îl răsplătim pe orice necredincios îndârjit. Ei vor striga acolo: „Doamne, scoate-ne, ca să săvârșim fapte drepte, altele decât cele pe care le săvârșeam!" „Nu v-am lăsat să trăiți destul încât să poată lua aminte cel care ia aminte? Și a venit la voi avertizorul. Gustați, așadar! Cei nedrepți nu au niciun ajutor."

Coran 35:36–37

A patra stare: „لا فنا لها" (*„ea nu are sfârșit"*): focul necredincioșilor nu piere, ci rămâne pentru veci, iar ei rămân veșnic în pedeapsă, după cum a venit în mai multe versete din Coran:

خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا

Rămânând acolo pentru veci.

Versurile 37–38: alegerea și ușurarea poverii

Autorul poemului, Allah să aibă milă de el, a spus:

مَحَلَّيْنِ قُلْ لِلنَّفْسِ: لَيْسَ سِوَاهُمَا
لِتَكْسِبْ أَوْ فَلْتَكْتَسِبْ مَا بَدَا لَهَا

Numai două sălașuri sunt. Spune-i sufletului că nu este altul: fie să câștige binele, fie să-și agonisească răul, după cum voiește.

Versul 37

فَطُوبَى لِنَفْسٍ جَوَّزَتْ وَتَخَفَّفَتْ
فَتَنْجُو كَفَافًا، لَا عَلَيْهَا وَلَا لَهَا

Fericit sufletul care a trecut mai departe și s-a ușurat de povară, scăpând fără să datoreze nimic și fără să i se datoreze nimic.

Versul 38

După ce a amintit desfătarea Paradisului, pe care Allah, Cel Slăvit și Preaînalt, a pregătit-o celor fericiți, și pedeapsa Focului, pe care a pregătit-o celor nefericiți, autorul poemului, Allah să aibă milă de el, a încheiat cu această povățuire măreață: Prin cuvintele „محلين قل للنفس ليس سواهما” („*Numai două sălașuri sunt. Spune-i sufletului că nu este altul*”), tu, cel care îți dorești binele, spune-i sufletului tău că plecarea și mutarea în Viața de Apoi sunt neîndoielnice. Acolo sunt numai două sălașuri: Paradisul sau Focul. Allah Preaînaltul a spus:

﴿فَرِيقٌ فِي ٱلْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي ٱلسَّعِيرِ﴾

O parte va fi în Paradis și o parte în Focul învăpăiat.

Coran 42:7

Nu există un al treilea sălaș.
Prin cuvintele „لتكسب أو فلتكتسب ما بدا لها” („*fie să câștige binele, fie să-și agonisească răul, după cum voiește*”), Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, spune:

﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا ٱكْتَسَبَتْ﴾

El are în folosul său ceea ce a câștigat și în dauna sa ceea ce și-a agonisit.
Coran 2:286

Pentru binele pe care l-a făcut, sufletul își va primi răsplata și plata; iar pentru răul pe care l-a făcut, va purta pedeapsa și povara lui în ziua răsplătirii faptelor. Allah Preaînaltul a spus:

﴿لِيَجْزِيَ ٱلَّذِينَ أَسَـٰٓـُٔواْ بِمَا عَمِلُواْ وَيَجْزِيَ ٱلَّذِينَ أَحْسَنُواْ بِٱلْحُسْنَىٰ﴾

Ca să-i răsplătească pe cei care au făcut rău pentru ceea ce au săvârșit și să-i răsplătească pe cei care au făcut bine cu răsplata cea mai bună.
Coran 53:31

Când robul cunoaște aceste adevăruri și cele amintite mai înainte — îndemn și avertizare, speranță și teamă, dorință și înfricoșare — trebuie să se trezească și să-și amintească soarta și întoarcerea sa în Ziua Învierii. Atunci nu există decât Paradisul sau Focul. Paradisul are faptele sale, iar Focul are faptele sale. Cine împlinește faptele drepte ale locuitorilor Paradisului îi dobândește răsplata și plata, iar dacă săvârșește fapte rele și păcate, va purta pedeapsa și povara acestora.

﴿لَّيْسَ بِأَمَانِيِّكُمْ وَلَآ أَمَانِيِّ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ ۗ مَن يَعْمَلْ سُوٓءًا يُجْزَ بِهِۦ﴾

Nu este după dorințele voastre și nici după dorințele oamenilor Cărții. Cine săvârșește un rău va fi răsplătit pentru el.

Coran 4:123

Apoi autorul poemului, Allah să aibă milă de el, a încheiat întărind înțelesul cu care a început acest poem:
Prin cuvintele „فطوبى لنفس" („*Fericit sufletul*"), este vorba de o stare bună și de o întoarcere frumoasă și nobilă, în Grădinile mulțumirii lui Allah. El, Preaslăvitul și Preaînaltul, a spus:

﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ طُوبَىٰ لَهُمْ وَحُسْنُ مَـَٔابٍ﴾

Cei care au crezut și au săvârșit fapte drepte au parte de fericire și de o frumoasă întoarcere.

Coran 13:29

Prin cuvintele „جوزت وتخففت" („*a trecut mai departe și s-a ușurat de povară*"), sufletul a înțeles starea lumii și strălucirea ei trecătoare și pieritoare, iar starea sa a fost aceea că „جوزت وتخففت" („*a trecut mai departe și s-a ușurat de povară*"). Și-a ușurat povara lumii și nu s-a cufundat în desfătarea și strălucirea ei; cea mai mare preocupare a sa a fost Viața de Apoi și căutarea celor aflate la Allah, Cel Slăvit și Preaînalt.

Prin cuvintele „فتنجو كفافا لا عليها ولا لها" („*scăpând fără să datoreze nimic și fără să i se datoreze nimic*"), kafāfan înseamnă la egalitate: nu există nici motiv de pedeapsă, nici motiv de răsplată în ceea ce privește lucrurile lumești.

La înțelegerea acestui sens amintit de autorul poemului, Allah să aibă milă de el, ajută hadithul relatat de Al-Tirmidhī în Jāmiʿ, de la Mama credincioșilor, ʿĀʾishah, Allah să fie mulțumit de ea, care a spus:

أن رجلا قعد بين يدي النبي ﷺ فقال: يا رسول الله إن لي مملوكين يكذبونني ويخونونني ويعصونني وأشتمهم وأضربهم، فكيف أنا منهم؟ قال النبي ﷺ: يحسب ما خانوك وعصوك وكذبوك وعقابك إياهم، فإن كان عقابك إياهم بقدر ذنوبهم كان كفافا، لا لك ولا عليك، وإن كان عقابك إياهم دون ذنوبهم كان فضلا لك، وإن كان عقابك إياهم فوق ذنوبهم اقتص لهم منك الفضل. قال: فتنحى الرجل فجعل يبكي ويهتف، فقال رسول الله ﷺ: أما تقرأ كتاب الله

Un bărbat s-a așezat înaintea Profetului, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui, și a spus: „Trimis al lui Allah, am niște sclavi care mă mint, mă trădează și nu mă ascultă, iar eu îi insult și îi lovesc. Care este situația mea față de ei?" Profetul, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui, a spus: „Se socotesc trădarea, neascultarea și minciunile lor față de tine, precum și pedeapsa pe care le-o dai. Dacă pedeapsa pe care le-o dai este pe măsura păcatelor lor, totul este la egalitate: nimic în favoarea ta și nimic împotriva ta. Dacă pedeapsa este mai mică decât păcatele lor, aceasta este un surplus în favoarea ta. Iar dacă pedeapsa ta depășește păcatele lor, li se va face dreptate împotriva ta pentru ceea ce a depășit măsura." Bărbatul s-a retras și a început să plângă și să strige. Atunci Trimisul lui Allah, binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra lui, a spus: „Nu citești Cartea lui Allah?"

Al-Tirmidhī, 3165

﴿وَنَضَعُ ٱلْمَوَٰزِينَ ٱلْقِسْطَ لِيَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْـًٔا ۖ وَإِن كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا ۗ وَكَفَىٰ بِنَا حَٰسِبِينَ﴾

Noi vom pune balanțele drepte pentru Ziua Învierii și niciun suflet nu va fi nedreptățit cu nimic. Chiar de-ar fi greutatea unui grăunte de muștar, Noi îl vom aduce. Noi suntem de ajuns pentru a socoti.

Coran 21:47

فقال الرجل: والله يا رسول الله ما أجد لي ولهم شيئا خيرا من مفارقتهم، أشهدك أنهم أحرار كلهم

Bărbatul a spus: „Pe Allah, Trimis al lui Allah, nu văd nimic mai bun pentru mine și pentru ei decât să ne despărțim. Te iau ca martor că sunt cu toții liberi."[42]

Al-Tirmidhī, 3165

Omul să se cerceteze pe sine în toate relațiile sale cu oamenii. Dacă în acestea merge cu îngăduință și fără să-și îngreuneze povara, socoteala rămâne la egalitate: nimic în favoarea lui și nimic împotriva lui. Altfel, să fie cu cea mai mare veghe, ca să nu-și încarce sufletul cu nedreptăți făcute robilor lui Allah, care să-i aducă regret în Ziua Învierii. Să-și amintească mereu că va sta înaintea lui Allah, că va da socoteală, că în Ziua Învierii vor fi așezate balanțele și că drepturile le vor fi restituite celor cărora li se cuvin. Aceasta îl va îndemna să fie prevăzător și atent. Totodată, să-I ceară mereu Domnului său — Preaslăvit și Preaînalt — izbăvire, ajutor, izbândă și dreaptă îndrumare, căci totul se află în Mâna Lui, a Lui singur, fără asociat.

42 Relatat de Al-Tirmidhī în Jāmiʿ (3165). Al-Albānī l-a declarat autentic în Ṣaḥīḥ al-Targhīb wa-l-Tarhīb (2290).

وأسأل الله أن يوفقنا أجمعين لما يحبه ويرضاه من سديد القول وصالح العمل، إنه سميع قريب، وصلى الله وسلم على نبينا محمد وآله وصحبه.

Îl rog pe Allah să ne călăuzească pe toți către vorbele drepte și faptele bune pe care El le iubește și de care este mulțumit. El este Cel care aude, Cel apropiat. Binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra Profetului nostru Muḥammad, asupra familiei și Companionilor săi.

تم بحمد الله

S-a încheiat, cu laudă lui Allah.

Glosar

Zuhd الزهد

Detașarea inimii față de lumea trecătoare: aceasta rămâne un mijloc de pregătire pentru viața de apoi, fără a deveni țelul ultim al omului.

Dunyā الدنيا

Viața de aici, trecătoare; în comentariu este deosebită de viața de apoi, care rămâne.

Ākhirah الآخرة

Viața de apoi, în care omul este înviat, dă socoteală și își primește răsplata.

Dhikr الذكر

Pomenirea lui Allah cu inima și cu limba, prin cuvintele de laudă și rugile transmise.

Tawbah التوبة

Pocăința: întoarcerea la Allah și părăsirea păcatelor înainte de închiderea timpului în care ea este primită.

Ṣalāh الصلاة

Rugăciunea rituală; poemul și comentariul îndeamnă la păstrarea ei și arată locul său în ocrotirea credinciosului.

Mīzān الميزان

Balanța dreptății din Ziua Învierii, când faptele sunt cântărite și drepturile oamenilor sunt restituite.

Ḥasan حسن

„Bun”; unul dintre calificativele folosite în notele cărții pentru relatările profetice.

Ṣaḥīḥ صحيح

„Autentic”; calificativ folosit în notele cărții pentru relatările considerate autentice.

Ziua Sporirii يوم المزيد

Denumire explicată în comentariu în legătură cu binefacerile locuitorilor Paradisului și privirea către Domnul lor.

Bibliografie

1. Al-Ḥakamī, Ḥāfiẓ ibn Aḥmad — Al-Qaṣīdah al-hāʾiyyah fī al-zuhd wa-l-targhīb wa-l-tarhīb; comentariu de ʿAbd al-Razzāq al-Badr, Sharḥ al-Qaṣīdah al-hāʾiyyah fī al-zuhd wa-l-targhīb wa-l-tarhīb. Ediția a II-a, 1444 H./2023, Maktab Itqān li-l-Tadqīq wa-l-Khadamāt al-ʿIlmiyyah.
2. Coranul.
3. Aḥmad ibn Ḥanbal — Al-Musnad.
4. Al-Bukhārī — Al-Ṣaḥīḥ.
5. Muslim — Al-Ṣaḥīḥ.
6. Al-Tirmidhī — Al-Jāmiʿ.
7. Ibn Mājah — Al-Sunan.
8. Al-Dārimī — Al-Sunan.
9. Al-Nasāʾī — Al-Mujtabā.
10. Al-Bayhaqī — Shuʿab al-Īmān.
11. Al-Ṭabarānī — Al-Muʿjam al-Awsaṭ.
12. Al-Bazzār — Al-Baḥr al-Zakhkhār.
13. Al-Ṭabarī — Jāmiʿ al-Bayān.
14. Al-Baghawī — Maʿālim al-Tanzīl.
15. Ibn Kathīr — Tafsīr al-Qurʾān al-ʿAẓīm.
16. Al-Saʿdī — Taysīr al-Karīm al-Raḥmān.
17. Ibn al-Qayyim — ʿUddat al-Ṣābirīn wa-Dhakhīrat al-Shākirīn.
18. Ibn al-Qayyim — Zād al-Maʿād.
19. Ibn al-Qayyim — Al-Fawāʾid.
20. Ibn al-Qayyim — Ṭarīq al-Hijratayn.
21. Ibn al-Qayyim — Badāʾiʿ al-Fawāʾid.
22. Al-Nawawī — Riyāḍ al-Ṣāliḥīn.
23. Dīwān al-Imām al-Shāfiʿī.
24. Ibn Taymiyyah — Majmūʿ al-Fatāwā.
25. Ibn al-Athīr — Al-Nihāyah fī Gharīb al-Ḥadīth wa-l-Athar.
26. Al-Albānī — Al-Silsilah al-Ṣaḥīḥah.

27. Al-Albānī — Al-Silsilah al-Ḍaʿīfah.

28. Al-Kalim al-Ṭayyib; ediția verificată de Al-Albānī, citată și ca Ṣaḥīḥ al-Kalim al-Ṭayyib.

29. Al-Albānī — Ṣaḥīḥ al-Targhīb wa-l-Tarhīb.

30. Al-Albānī — Ṣaḥīḥ al-Jāmiʿ.

Indice

Allah 1, 2, 6, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98

balanțele 96, 97

Coran 19, 20, 21, 22, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 49, 50, 53, 55, 57, 59, 60, 62, 63, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 80, 81, 82, 83, 84, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 96

drepturile 97

faptele 1, 8, 9, 17, 30, 36, 51, 58, 59, 62, 63, 64, 66, 68, 93, 98

Foc 17, 78, 87, 90

Grădină 17, 62, 68

inima 2, 13, 14, 33, 36, 38, 39, 47

lumea 1, 2, 3, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 21, 22, 24, 26, 29, 30, 33, 34, 35, 38, 40, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 52, 53, 56

Paradis 68, 72, 77, 78, 81, 82, 92

pocăința 57

rugăciunea 24, 73, 75

viața de apoi 7, 15, 17, 23, 27, 28, 32, 37, 40, 41, 47, 52, 53, 54, 71, 92, 94

Ziua Învierii 38, 59, 66, 76, 87, 93, 96, 97

Ziua Sporirii 9, 70, 71

Cules cu Libertinus Serif și Amiri. Institutul Tawhid.

INSTITUTUL TAWHID

Viața de aici și pregătirea pentru cea de apoi

Treizeci și opt de versuri despre trecerea lumii și răsplata care rămâne.

Comentariul lui ʿAbd al-Razzāq al-Badr lămureşte poemul lui Ḥāfiẓ al-Ḥakamī prin Coran şi relatări profetice. Rugăciunea, pocăința, curățirea inimii și respectarea drepturilor oamenilor sunt îndemnuri de folos pentru viața de zi cu zi.

INSTITUTUL TAWHID

tawhid.ro